

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET.

N:R 47 (830).

LÖRDAGEN DEN 22 NOVEMBER 1902.

15:DE ÄRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR:	UTGIFNINGSTID:	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE:	BYRÅ:	KOMMISSIONÄRER
IDUN KR. 6:—	HVARJE LÖRDAG.	FRITHIOF HELLBERG	17 BRYGGAREGATAN 17.	ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR.
IDUNS PRAKTUPPLAGA > 8:—		TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3.	REDAKTIONEN KL. 10—4	
IDUNS MÖDETIDN. MED PL. > 5:—			EXPEDITIONEN KL. 9—5.	STOCKHOLM
IDUNS MÖDETIDN. UTAN PL. > 3:—	LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	IDUNS KUNGL. HOFBOLTRYCKERI.

FRU IDA AALBERG-YXKULL-GYLLENBAND. PORTRÄTT I OLJA AF ALBERT EDELFFELT.

NYA FINSKA KONST- VERK.

IDUN är i dag genom resp. mästaress välvilliga tillmötesgående i tillfälle att meddela reproduktioner af några intressanta konstverk å den nu pågående konstutställningen i Helsingfors — den tolfte i ordningen sedan konstnärerna själfva begynte taga hand om sina expositioner. Utställningen har att bjuda på ett par hundra tablour, ett trettiotal större och mindre skulpturverk samt ett tjugotal alster af konstindustri. Skulpturen och konstindustrien äro i år relativt rikt företrädade. För några år sedan voro bildhuggarealster sällsynta och konstindustrien var ytterst fåtaligt representerad.

Utställningen har denna gång att bjuda på icke mindre än tre stora porträtttaflor, bärande *Albert Edelfelts* celebra namn, af hvilka tvänne af oss i dag återgifvas. Porträttet af den äfven här i Sverige välbekanta och uppburna skådespelerskan fru *Ida Aalberg-Yxkull-Gyllenband* framställer konstnärinnan som Hedda Gabler, dragande undan gardinerna till det rum, dit hon beger sig för att dö. Af reproduktionen kan man bilda sig en, om ock svag, föreställning om det rika färgspel, som uppstår af den på figuren fallande dubbla belysningen.

Den andra porträtttaflan (se sid. 756!) framställer tre af stadsfullmäktiges i Viborg ordförande, nämligen herrar *Hoving*, *Clouberg* och *Hackman*, här nämnda i den ordning de finnas på taflan, räknadt från vänster till höger.

Ur den talangfulle unga målaren *Magnus Enckells* samling af utställda tablour återgifva vi endast en akvarell,

en *lots* (sid. 757). Målningen talar för sig själf, det är en hurtig, djärf och pålitlig lotstyp, Enckell här fäst på duken.

Bland skulpturverken framstår isynnerhet den i marmor huggna statyn *Impi*, utförd af *Eemil Halonen* (sid. 756). *Impi* är en i Kalevala förekommande ung jungfru, hvilken af sitt gylene hår flätar strängar till Väinömoins kantele, och är af konstnären framställd just under det hon är sysselsatt med att ur det rika håret afskilja och lösskära de nödiga slingorna. Den vackra statyn utgör en af utställningens prydnader.

FREDRIKKE MARIE QVAM.

DEN NUVARANDE norske statsministern i Stockholm, *Ole Anton Qvams* hustru *Marie Gram* tillhör både på fäderne och möderne Trondhjems äldsta, rikaste och intellektuellt mest framstående släkter.

Hennes stamtafla, som går mäktigt långt tillbaka i tiden och upptager namn sådana som kejsar Carl den stores, Ludvig den frommes, Alfred den stores m. fl., bokstafligen vimlar af nordiska konungar och konungadöttrar. Ej mindre än elfva norska, fyra svenska och fyra danska konungar kunna räknas bland hennes stamfäder! Bland andra ryktbarheter, från hvilka hon härstammar, är äfven den från Ibsens drama hos oss allmänt bekanta Fru Inger till Östråt.

Fru Qvam är en landets dotter, uppfödd på godset By, en af de stora gårdarna på hennes fars, David Andreas Grams, omfattande egendom Helge-Rein-By. Herrgården By var på den tiden vida känd och omskrifven för sin storartade skönhet och sitt härliga läge, hvartill maken får sökas genom sju konungariken, som det heter i sagan. Det beskrifves af Ivar Aasen i hans »Færdaminnen». Stället var då äfven omtaladt för sin ägares gästfrihet, frikostighet och politiska frisinne samt vidsträckt intresse för konst, musik och litteratur m. m.

Hit kommo landets alla storheter på skilda områden. Här ljödo Ole Bulls underbara toner i trädgårdssalongen, här berättade Asbjørnsen sina sagor, Monrad filosoferade, och Carsten Anker gjorde sina kraftprof. Här möttes politici och här firades modigt grundlagens dag 17:de maj på en tid, då det var förbjudet i landet att fira denna dag.

Äfven fru Qvams moder f. Bing var lifligt uppfyllt af alla dessa intressen och mån om att bereda sina döttrar den bästa möjliga uppföstran och undervisning. Därjämte hade

denna ovanliga kvinna en för den tidens begrepp om kvinnlighet högst sällsynt uppfattning, nämligen att flickor skulle härdas och idka sport alldeles som gossar. I alla väder skulle döttrarna ut på skidor och skridskor och kälke. I susande fart gick det på skidorna utför stupande branter, i hopp öfver gärdsgårdar och andra hinder — det gällde att ha lugnt mod och själf tillit för att det skulle lyckas. — Men lyckas gjorde det.

Dessutom hade döttrarna hvar sina två ridhästar till sin disposition. Detsamma hade deras informator, som följde dem på deras ridturer. Efter några års undervisning, vänskap och kärlek ingick den äldsta dottern, Marie förlofning med sin informator, den unge juristen Qvam.

Det är således ända från sin tidigaste ungdom fru Qvam delat tankar och ideal, arbete och sträfvan med sin man. Han, som redan då var en kunskapsrik man, ledde hennes studier i en djupt allvarlig riktning, hvar till äfven hennes natur var anlagd.

Efter faderns död bosatte sig de nygifna på By hos modern, för att mågen skulle kunna hjälpa henne att sköta de stora egendomar. Marie var hennes högra hand och kom helt och hållet in i gårdens skötsel.

När sedan Höiesteretsadvokat Qvam blef stortingsman och de unga flyttat till sin närbelägna egendom Gjevran, då måste fru Qvam ensam sköta hela denna gård. Hon ledde och styrde allting under sin mans långvariga bortovaro. Samtidigt härmed undervisade hon själf sina barn.

På den tiden fanns ingen järnväg och postgången var långsam, så det gällde då — liksom förr i skidbackarna — att lita på sig själf och stå på egna ben. Den konsten lärde fru Qvam och den har sedan följt henne genom lifvet till gagn för hennes verksamhet och till lärdom för alla, som haft med henne att göra. Denna egenskap är för öfrigt ett släktdrag bland kvinnorna i fru Qvams familj. Så t. ex. hade hennes far tre gamla fastrar, som ägde hela Ogdalen med vidsträckta skogar och själfva skötte det stora Ogdalsbruket.

Fru Qvams omdöme blef alltså tidigt uppfvadt och hon blef van att befalla.

Under dessa stortingstider upplefde hon mången politisk period. Särskildt voro riksrättsåren pröfvande, då partistridera voro våldsamma. Hon mottog från personer, tillhörande högern, varningsbref om att det var fara för vänstertingsmännens lif. Men hon litade på, att hennes man kämpade för en rättfärdig sak och under sina många vakna nätter frestades hon icke att önska, att han måtte svika sin öfvertygelse för att rädda sitt lif. Ty själsstor och själsstark har hon alltid varit.

Hennes sinnesstyrka har ofta satts på hårda prof, hårdast under långa och många sjukdomsår i hemmet. Först var hon själf länge

En jämförelse. En stockholmsläkare skrifer: »Sedan mer än ett år tillbaka använder jag i min praktik och till dagligt bruk i hemmet »Antiseptisk AZYMOL» och har funnit att detta preparat såsom gurgelvatten och till tvättning och omslag på sår o. a. tillfälliga yttre skador är af stort värde samt att ingen af de i handeln förekommande af mig försökta aseptinsorter ens tillnärmelsevis kunna komma i jämförelse med Antiseptisk Azymol.»

Till hudens förskönande och vård är utan gensägelse F. Pauli's prisbelönta BALSAM-TVÅL den bästa och angenämaste.

Den innehåller de för huden mest välgörande balsamer. F. Pauli's Balsamtvål säljes i parfym- och speceriaffärer m. m.

FRU F. M. QVAM.

sjuk och sedan mistade hon, delvis efter svåra sjukdomar tre af sina fyra barn. Sist bortrycktes efter årslånga lidanden hennes äldste son, en själf full, rikt begåfvad ung jurist, som var sin faders kamrat i hans politiska och juridiska arbete, sin systers ömt älskade studentkamrat och sin moders och allas älskling.

Efter detta svåra slag och sedan hon icke längre hade vården om sin sjuke son att ägna sig åt, började fru Qvam sin stora, systematiska verksamhet utåt. Redan förut hade hon dock sporadiskt verkat för allmännyttiga idéer. Så t. ex. deltog hon i nitet för skyttesaken, som under riksrättsåren hade stor betydelse, såsom ämnad till stöd för folkets mening i stortinget. Man ville, att de gamle på stortinget skulle få rösta fritt och käckt »bakom rifieringen af den unge slägt», som det hette. Hon satte i gång en insamling till fana åt tvänne skytteföreningar. Själff höll hon talet vid den senare fanans invigning.

Fru Qvams öfvertygelse om att rättvisan kräfver att kvinnan likställes med mannen kastade henne helt naturligt in i arbetet för kvinnans utveckling och frigörelse. Det gällde att väcka kvinnornas ansvarskänsla för att få deras arbetskraft använd i det allmänna på allehanda områden. Häri stöddes hon ifrigt af sin man, som alltid varit en af kvinnans varmaste förespråkare så inom som utom stortinget, särskildt vid alla tillfällen då det gällt hennes rösträtt, kommunal eller politisk.

När nu den norska kvinnan i fjor fick kommunal rösträtt, då hade makarne Qvam den glädjen, att det var deras dotters, läkaren Louise Qvams motion, som gick igenom i stortinget.

Under kampen för rösträtten var fru Qvam en af de ledande i den grupp medlemmar i Kvindestemmeretsforeningen, som utträdde för att bilda en ny rösträttsförening med fasthållande af föreningens ursprungliga program — lika rösträtt för kvinna som för man.

Den nya s. k. Landskvindestemmeretsfor-

eningen tog fart öfver hela landet. Snart sagdt på hvarje ort finns en lokallänk i den stora kedjan af rösträttsintresserade kvinnor. De räknas nu i mångfaldiga hundradetal, och deras fordran på äfven politisk rösträtt torde antagligen blifva hörd af den lagstiftande församlingen inom en ej allt för aflägsen framtid.

Fru Qvams sällsynt stora organisatoriska och administrativa förmåga har visat sig, förutom i nyss nämnda förening, äfven i Norske Kvinders Sanitetsforening, hvilken äfven är spridd öfver hela landet och räknar några tusen medlemmar. Dess ändamål är att utbildta sjuksköterskor, att anskaffa all slags sjukmaterial för krig och fred och att tillskynda mångsidig hjälp vid större landsolyckor.

Med outtröttlig arbetsamhet och förtänsamhet ställer hon sig i förbindelse med personer på alla håll, väcker dem till lifaktigt företagsamhet, ger dem förslag och råd till lämpligaste arbetsfält på hvars och ens hemort, till främjande af det mål som föreligger. Som hennes råd äro kloka och välbetänkta följas de i regeln. Hon har äfven varit själen i att planlägga ett gigantiskt arbete inom N. K. S. till bekämpande af lungtuberkulosen.

Mångtaliga för att icke säga otaliga äro de kvinnor, höger såväl som vänster, hvilka i beundran och tacksamhet se upp till henne. Äfven de svenska kvinnor, hvilka i somras deltog i den stora kvinnokongressen i Kristiania, lärde sig högt värdera den förträffliga mötespresidenten och den gästfria värdinnan, fru Qvam.

För henne gafs nyligen af 200 damer i Kristiania en afskedsfest, där de många kvinnoföreningar, hvilkas ordförande och stöd hon varit, tolkade sin saknad att förlora henne och önskade henne välkommen tillbaka.

Vid denna fest föreslog fru Blehr, som bevarar Sverige i kär hägkomst, en skål för den svenska kvinnan. Hon uttalade den önskan att fru Qvam måtte bidra till att samarbetet och vänskapsbandet mellan de båda rikenas kvinnor alltjämt växer fastare och fastare, en önskan hvori de församlade lifigt instämde.

När man ser fru Qvams lilla varelse, fattar man ej, att den kan rymma så mycket energi, prestera så enorm arbetskraft. Hemligheten är väl hennes starka idealitet, hennes äkta trönderska seghet och sist, men icke minst, hennes ändlösa villighet att offra. Hon har lefvat sitt lif i oafbruten uppoffring för andra, det kan man med fog säga.

Ja, sådan är fru Qvam, som nu anländt till Stockholm för att jämte sin man representera sitt fädernesland i det Norska Ministerhotellet.

Vi vilja härmed önska henne hjärtligt välkommen till oss. Vi våga äfven uttala den förhoppningen, att fru Qvam måtte komma att trifvas i sitt nya hem och ej allt för mycket sakna sitt stora arbetsfält, samt att hon snart måtte finna sig omgifven af vänner äfven på denna sidan Kölen.

ANN MARGRET HOLMGREN,

f. TERSMEDEN.

Iduns nya adress.

Iduns Tryckeri Aktiebolag har nu inflyttat i sitt eget, för ändamålet särskildt nyuppförda hus vid Bryggaregatan 17, andra huset från Vasagatan, alldeles nere vid järnvägen, där samtliga såväl tidningens som tryckeriets byrå-, kontors- och arbetslokaler nu äro inrymda.

SOMATOSE

Erkändt bästa krafthöjningsmedel.

Ökar aptiten i hög grad. Erhålles på apotek.

»EN HJÄRTLÖS MODER».

KÄNNER du igen rubriken, vanlig uti dagens tidning öfver där det står att läsa, hur en moder, öfvergifven, tog det spåda lif hon födde, och du, kanske själf en moder, ryser öfver hemska dådet, öfver brist på moderskänsla, sådan som man ändå finner ibland skogens djur de vilda, ja, ty djufen ha en kula och ett bo för sina ungar, och ett vilddjur lämnar icke barn och moder utan föda — —

Täljom hennes dystra saga,
»gamla vanliga historien»: I en tjänarinns ställning oftast kommer hon till staden ifrån landet oerfaren för de frestelser som möta, mer än ofta illa väpnad, utan värn och skydd och ledning. Snart han kommer, han som lockar, ljuger kärleksord så varma, vackra gåfvor ge som fresta, allt som locka kan i snaran, och en dag hon står där ensam, öfvergifven och besviken, skam och sorg och nöd och nesa ser hon för sig hvart hon vänder. Och de »dygdiga» och »goda», som för frestelser bevarats, huru äro de ej redo med förakt att henne stena. Och när stunden se'n är kommen, och hon ingen ljusning skönjer i det mörker henne omger, vågar du att henne döma för det brott, hvartill hon drives, utaf bittraste förtviflan? Upptäckt följer snart i spåren, skam på skam för henne hopas, och hon dömes efter lagen, tills bak' fängelse och galler och för hela lifvet brännmärkt, gömd och glömd hon snart försvinner. Han som borde straffet burit, han som lockat, han som svikit, när han hörde, hvad hon lidit, hur af bitter nöd hon brutit, steg han fram vid hennes sida för att manligt henne stödja, att med henne skammen dela, tagande sin skuld uppå sig? Aldrig än jag detta hörde. Hon är ensam, ensam brottslig, honom, fadern, nämner ingen. Strafflöst fram sin väg han vandrar, fastän han har tvåfaldt mördat, men med ett förakt, som flammar, må vi kvinnor honom döma! Och tag bort den där rubriken, som jag skrifvit af här ofvan, och sätt dit »En hjärtlös fader»!

SNORRE.

LYX OCH NÖD.

VID GENOMLÄSANDET af Iduns behjertansvärda uppmaning till Sveriges kvinnor om bidrag till de nödlidande i Norrland rann mig i minnet ett nyligen åhördt samtal mellan en varmhjärtad kvinna och en tydligen icke så ömhjärtad manlig individ. Hon yttrade sin glädje öfver att insamlingen till de nödställda norrländingarne tycktes röna så allmänt intresse, men sade sig önska, att någon i tidningarna ville framställa ett förslag, som just nu kunde verka godt i mer än en mening.

Och det vore?

Jo, att nöden i Norrland kunde bli en anledning för stockholmarna att reformera sitt sällskapslif. Det har så länge talats och skrifvits om den oerhörda lyx, som utvecklas på bjudningar och tillställningar. De flesta tyckas ju vara ense om, att den är skadlig på alla sätt: skadlig för vår ekonomi, skadlig för vår hälsa och vårt välbefinnande, skadlig för det dåliga exemplets skull — men ändå blir det ingen ändring. Kanske kan en sådan landsolycka som ett nödår väcka åtminstone några till eftertanke, som med sitt exempel sedan kunde verka på bredare lager.

Men, min bästa fru, nöd har man ju alltid omkring sig, och skulle man ständigt tänka på den, så kunde man kanske till slut hvarken äta eller dricka. Och hvad nu Norrland angår, så samlas det ju pengar och mat och kläder och allt möjligt med sådan ifver, att den värsta nöden väl måtte kunna hållas på afstånd.

Den värsta nöden! Menar ni hungersdöden för människor och djur? Om nu också denna ytterlighet kan användas genom det, som insamlas, hvilket jag dock knappast vågar hoppas — det är ju så oändligt många, som behöfva snar och mycken hjälp — så är det väl ändå ej blott denna yttersta nöd vi böra söka afhjälpa? Ack, för oss är ju nöd endast ett ord, men för dem det gäller är det dagliga umbäranden och försakelser och elände i alla former: hunger, köld, sjukdom, sorg öfver att se de sina lida. Och när en sådan nöd råder i en stor del af vårt land, borde man göra sig själf den tjänsten att inte med våld tysta ner sitt samvete och fortsätta med sitt öfverflödiga lefnadssätt. Ha vi rättighet till det?

Min goda fru, låt oss inte komma in på den sociala frågan! Den blir nog aldrig löst i vår nuvarande värld. Men hur har ni tänkt er realiserandet af ert förslag?

Jo, kunde vi inte litet hvar skaffa oss sparbössor för de nödlidande, dit vi lade hvad vi kunde spara in på lyx? Där skulle vi då först och främst lägga de dryga utgifterna för de ohyggliga »notvarpen», då man kommer tillsammans blott för att äta och dricka och ha ledsamt, till samma pina för både värdfolk och gäster.

Hvad vill ni då ge oss i stället?

Räknar ni för ingenting medvetandet om att ha gifvit bröd åt hungrande medmänskor, att ha besparat er och edra vänner den fruktansvärda längden af en tråkig tillställning, som med sin myckna, otjänliga mat och dryck fördärfvar nattens sömn och nära nog följande dags verksamhet och kanske grundlägger och utvecklar magkatarrer och annat ondt, som sedan blir kostsamt nog att söka bot för?

Nåja, det kan ju vara sant nog. Men jag menade: vill ni aldeles bannlysa allt sällskapslif?

På intet vis! Jag anser, att man har både glädje och nytta af att komma tillsammans

Kungl. Hofboktryckeriet
Iduns Tryckeri Aktiebolag

17 Bryggaregatan 17

Affärstryck

såsom Aktier, Obligationer, Priskuranter, Cirkulär, Plakat, Affischer, Fakturor, Räkningar m. m. m. m.

FÖRSTKLASSIGT ARBETE!

BILLIGA PRISER!

med sina vänner. Men hvarför inte kunna göra det på ett förnuftigt sätt? Bjud tillsammans dem, som trifvas med hvarandra, ställ om litet sång och musik, bed någon läsa högt en uppsats af allmänt intresse, hvilken kan ge anledning till en tankeväckande diskussion, läs dramatiska arbeten med rollfördelning! Så kan ju till sist ungdomen få sig en sväng, men allt skulle vara tidigt slut med en så enkel supé som möjligt.

Tror ni inte, att många småsupéer, hvilka ju blefve en nödvändighet, om man har stort umgänge, skulle ställa sig dyrbarare än en större?

Jo, ifall man envisas med att öfverflöda och öfverbjuda hvarandra. Men det vore ju meningen att ställa det enkelt; och det är alltid större pretention med en storbjudning. För öfrigt, beslöte man sig för att blott ha mindre bjudningar, kunde man inskränka sig i bostadsväg och hyra en billigare våning.

Ja, detta låter ju ganska antagligt, men man skall väl vara rättvis och tänka på de många, som skulle mista sina inkomster, om alla inskränkte sig till det blott nödvändiga.

Ni menar vinhandlare och sådana? Jag får säga, att mitt medlidande med dem skulle vara ganska ringa — alla dem jag känner till ha blifvit förmögna på sin handtering, så dem går det nog ingen nöd på. De kunde ju för omväxlings skull slå sig på något nyttigt — om det vore så väl, att en förändring till det bättre kunde åstadkommas i våra sällskapliga sedvänjor! Men få vi inte våra herrar män med oss, så strandar naturligtvis hela saken. Kunna de ej finna sig i enklare förhållanden i umgängeslivet, så kunna fruarna ej heller förmå något. Jag ville dock så gärna tro, att några rättänkande och varmhjärtade män skulle vilja sätta in sina personer och göra saken till sin och just i vinter föra den ett stort steg framåt. Och detta inte blott till norrländingarnes båtнад, utan till allas vår stora nytta.

Så ungefär föllo orden i det samtal jag hörde. Inte tycktes den lilla fruns ord göra mycket intryck på hennes interlokutör — han såg skäligen mulen ut, men de kunna kanske falla i god jord hos någon annan?

DIXI.

TRE MÅNADER SOM ELDARE PÅ »DRISTIGHETEN». FÖR IDUN AF TORE SCHUBERT.

FORTS. OCH SLUT FR. FÖREG. N:R.

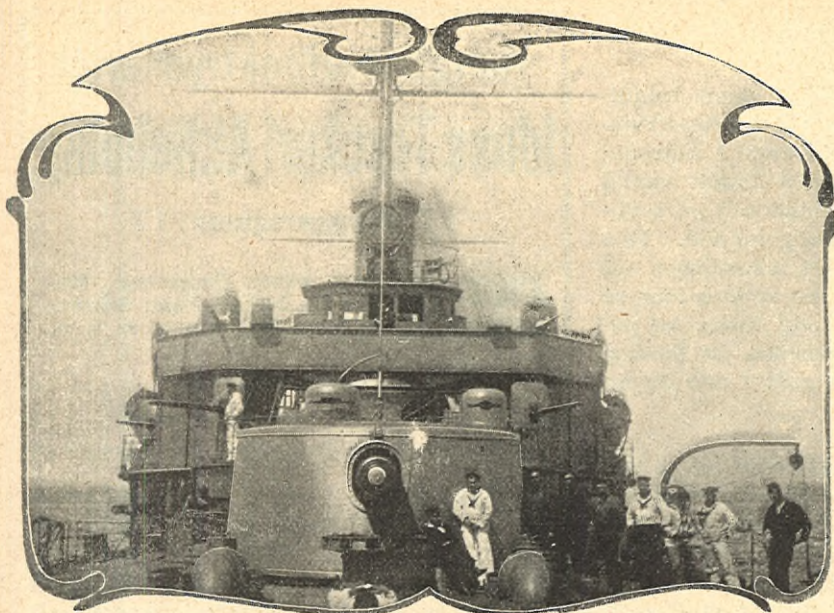
UNDER vår vistelse i Bollösund inträffade första kolningen. Som Dristighetens boxar endast rymma cirka 315 ton, måste kolning jämförelsevis ofta äga rum. Det inträffade fyra gånger under tre månader. Vid kolningen får hela besättningen medverka. Matroserna stå i pråmarna och ösa i korgarna, un-

MELLINS FOOD

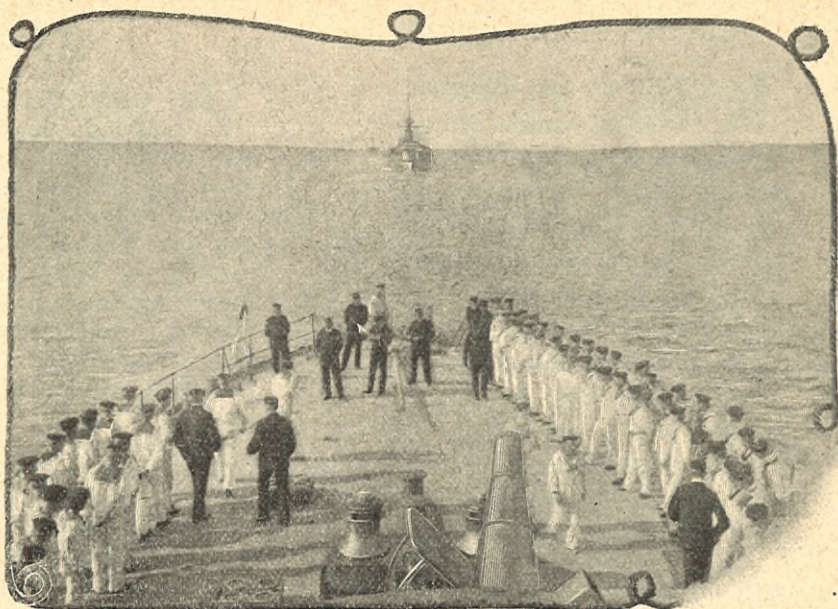
af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarne.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

»DRISTIGHETEN» UNDER GÅNG.

MÅNADSMÖNSTRING OM BORD PÅ »DRISTIGHETEN».

der det att samtliga eldare stufvas ned i boxarna, där de skola lämpa undan de kol, som nedstörts genom trallen. Detta är ett ruskigt göra, i synnerhet när boxarna börja fyllas och man måste arbeta först på knä och sedan i liggande ställning. Då halfva tontalet är intaget, blåses »alle mans extra», och hvar och en erhåller då 250 kbcm. öl till uppmuntran och för att sporra till nya ansträngningar. Ett annat sätt att »uppmuntra» manskapet är, att en man kommenderas att under hela kolningens förlopp bearbeta ett dragspel.

Allt eftersom tiden framskred, började man vänja sig vid arbetet och lifvet ombord, och tillvaron blef därigenom betydligt drägligare, ehuru arbetet skärptes allt mer och mer. I slutet af juli började vi att veckorna igenom vara i rörelse, och ofta var det gång om nätterna. Vi gingo utefter Sveriges kuster, under det att olika öfningar ägde rum, såsom skjutning med kanongevär, skarpskjutning m. m. Vi eldare hade under augusti och september månader endast vanligt eldarearbete. Om söndagarna lågo vi i regel stilla. Märkvärdigt nog var det alle mans arbete på söndagsmorgonen. Detta saknar motstycke inom handelsflottan, där söndagsarbete aldrig får förekomma, när skeppet ligger i hamn. Det var ej alls något nödvändigt arbete vi fingo utföra, utan endast putsning, vaskning af hvitfärg o. d., som ej behöfde göras på söndagen. Arbetet räcker från kl. fem till omkring nio på morgonen. Dessutom har vaktens eldare

vakter i eldrummen under det öfriga af dagen. Vid tiotiden är det divisioner på backen, och hela besättningen ställes då upp och

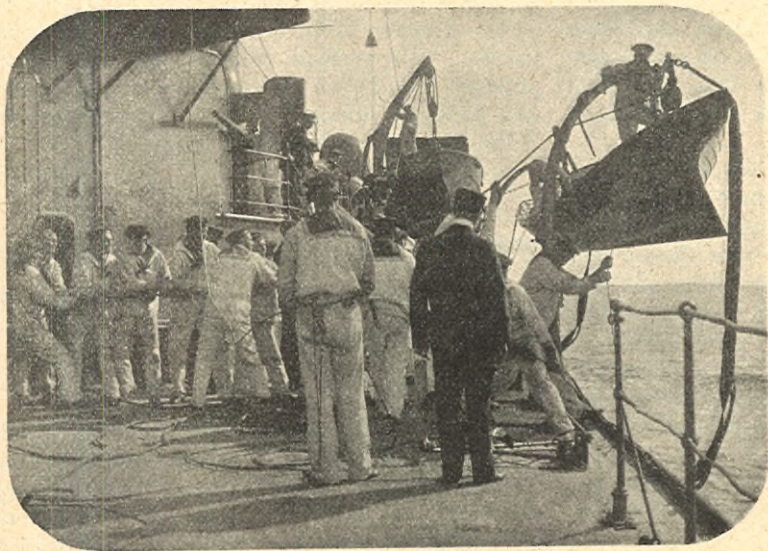

FÖRF. VID FYREN.

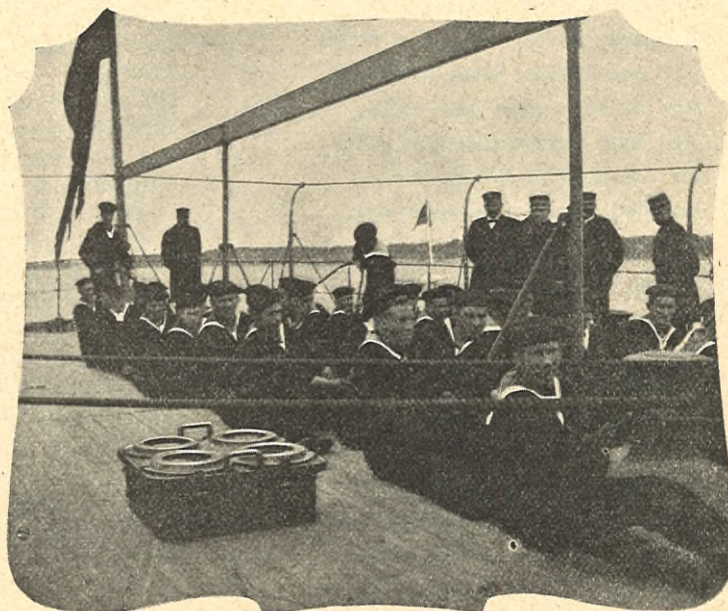
mönstras af chefen, sekonden och doktorn, som granskande passera förbi lederna. Därefter blåses korum. Manskapet samlas på halfdäck och uppstämmer först psalmversen:

»Din klara sol etc.» En korpral läser sedan något, men hvad det är, vet jag ej, emedan jag aldrig kommit att stå så nära, att jag uppfattat något däraf. Därpå sjunges: »Då skall jag trygg etc.» hvarefter chefen säger: »Gif akt! Gud bevare konung och fädernesland,» och manskapet svarar: »Gud höre det». — Detta är knappt yttradt, förrän det gälla ljudet af en skepparepipa afbryter »andakten» till tecken, att korum är slut och att manskapet bör aflägsna sig. Denna stereotypa ceremoni är det enda mått af religion, som bestås.

Som jag förut varit sjöman på oceanångare, var jag nu i tillfälle att göra en jämförelse mellan flottans folk och kofferdisjömän, och min erfarenhet är, att flottisterna i regel förefalla mycket mer bildade och att de som kamrater äro ojämförligt mycket trefligare än civila sjömän. Kamratandan ombord var märkvärdigt god, och slagsmål och gräl förekommo ytterst sällan. Det var dock annat förhållande rådande bland däckfolket än bland maskinfolket. Under det att eldarekorpralerna voro vänliga och kamratliga mot beväringen, voro många däckskorpraler mycket tyranniska mot sina underlydande. Visserligen voro många beväringmatrosar ohjälpligt dumma, men detta rå de ju ej för och förtjäna ej att därför blifva utsatta för handgripligheter från korpralernas sida, hvilket ofta var fallet. Det fanns, som sagdt, en och annan mindre begåfvad individ ombord. En beväringmatros t. ex., som observerat eldarna, då dessa gingo

STYRBORDS BÅT FIRAS.

ÅNGSLUPEN FIRAS.

BILDER FRÅN NYNÄS. 1. NYNÄS GÅRD. 2. KAPELLET VID NYNÄS. 3. GRUNDLÄGGNINGEN FÖR DET BLIFVANDE STORA HOTELET. 4. STORA HOTELET. 5. UTSIKT FRÅN STORA HOTELET. 6. HOTELL HAGMAN. 7. STORA JÄRNVÄGSHOTELET. 8. VILLA GÖKUDDEN. 9. GREFVE LAGERBERGS VILLA.

med svettdukarna lindade kring panna och hals, undrade på fullt allvar, om det var mycket kallt i eldrummen. Då någon ironiskt svarade, att där var iskallt i följd af draget i fyrarna, svarade han: »Jag kunde tro det, eftersom eldarne begagna så tjocka halsdukar.»

Vid hvarje månads början är det s. k. månadsmönstring, och manskapet samlas då på halfdäck. Chefen yttrar satsen: »Kongl. Majestäts nådiga vilja är, att hvarje man sker rätt. Är det någon, som har klagomål, må han framföra det.» Naturligtvis säger ingen något, och en och en passerar därefter under honnör i öppen kroklinje förbi chefen, hvar efter ceremonien är slut.

Allt eftersom beväringstiden närmade sig sitt slut, blef arbetet strängare, och det nådde sin höjdpunkt i forceringarna. Vi hade en forcering med naturligt drag, som gjordes från trakten af Sandhamn till Understens fyr och tillbaka, hvilken sträcka tillryggalades

på något öfver fyra timmar. Den högsta temperaturen, som iaktogs i mellersta eldrummet, var + 73 grader Celsius. Forceringen med bläster var lindrigare, emedan det då visserligen är något mera arbete, men ej så varmt.

Beväringstidens sista dagar utgjordes af krigsskedet. Dristigheten blef därunder som bekant »sprängd i luften». Ett par dagar därefter afmönstrade beväringen på Stockholms redd, och därmed slutade detta mitt första tjänstgöringsår vid marinen.

KAMRATEN, illustrerad tidning för Sveriges ungdom, är Nordens förnämsta och mest omtyckta ungdomsblad och kostar för helt år endast 3 kr.

NYNÄS. ETT NYTT SAMHÄLLE PÅ GAMMAL GRUND. AF MARIE RIECK-MÜLLER.

BLAND ALLA de stora och af en härlig natur gynnade herresäten hvarpå Södermanland är så rikt, fästes mitt intresse särskildt vid Nynäs gård, dels genom att det allt sedan 1500-talet, då riksrådet Eric Bielke hade det i sin ägo, har tillhört ett flertal af våra gamla, historiskt kända ätter. Dels kan man säga att med det minnesrika herregodsets nyare historia äfven är förknippad tillkomsten och grundläggandet af det närgränsande, härligt belägna villastadsområdet Nynäshamn, hvars upphofsman är Nynäs gårds nuvarande ägare professor H. Sjögren.

I början af 1700-talet ägdes godset af kommerserådet O. Hansson Törnflycht, och har särskildt denne ägare och hans hustru grefvinnan Margaretha Törnflycht gjort sig ett

namn i församlingens annaler genom rika föräringar till Ösmo kyrka — hvars chor tillbyggdes på deras bekostnad. Äfvenså byggdes Nynäs gårdskapell troligen under kommerserådet Törnflychts tid.

Det kan hafva sitt alldeles särskilda intresse att studera konturerna af en familjehistoria, tecknad med äkta tidsfärg på grafstenen öfver den Törnflychtska familjegraven, som har följande inskrift:

Descensus
in
Conditorium
Törnflychtianum
Anno Dom. MDCCXXVII

Öfver Kongl. Maj:tz fordom tro mans och Commercie Råds Vålborne Herr Olof Hansson Törnflychts fru, Vålborna fru Margareta Törnflycht till Nynäs, Djursnäs och Berga, som föddes år 1655 d. Jun. afled i Herranoch d. 14 febr. 1727.

Här under denna sten en fru är vorden glömd, som af sin eftervärld bör aldrig blifva glömd, en fru, som af sitt kön of stånd en prydnad var, som dygd i hjertat of en sann gudsfrukta bar. Om of tillfäla bör för något räknat blifva, at äfven kunna i sin släkt mång anor gifva, så är hon of föf hit til världen kommit fram utaf en adlig ätt, of gammal scättisf stam. En man hon ägde som ett almänt loford hade om hvilken alla godt, ondt ingen nänsin sade, med honom lefde hon i fem och fyrty år i sänja ogem, tils han blef lagd på bår. Hon fyra döttrar så med sitt exempel ledde att de på lyckans höjd med rätta blefvo sedde; till mågar stora män och Rådspersoner wann, hos hvilka man alt stort men intet ringa fann, gref Piper och gref Horn samt Killienstedt, den lärde, gref Meijerfeldt, som var den sista of den fierde; des äldre som kom upp i frid på åhrans stig, till heder stor steg fram den yngre genom frig. Hon för de arma war i deras nöd en lisa, hvad hon Guds hus har giordt fan detta hus bäst visa, gaf bort o wandringsman, of säg: en sådan fru, i denna tid knapt en bland många finnas nu.

Öfver kommerserådet själf är grafskriften affattad på latin och ristad i altarbordet, hvilket är byggdt i form af en antik sarkofag.

Nära ett århundrade senare innehades Nynäs af generalen frih. Gustaf Mauritz Armfelt, om hvilken går den sägen, att han som landsflyktning en tid höll sig dold i källaren under Nynäs gård.

Denna romantiska episod har ju sitt värde som sådan, och jag känner mig tilltalad utaf den såsom af de flesta hos folket gömda historier och sägner, utan att därför obetingadt sätta tro och lit därtill.

Hvad däremot bör kunna intressera som faktum är det ombyte af ägare, som åter gjordes, då Nynäs gård af Armfelt år 1809 försålades till brukspatron Bremer — Fredrika Bremers far, hvilken dock ej behöll den längre än till 1812.

Sälunda har vår frejdade banbryterska, Fredrika Bremer, under tre år haft sitt hem på det gamla godset, men denna tid lär hafva

intagit en ganska betydelselös plats bland hennes barndomsminnen och lämnade visst hennes sinne så godt som oberördt.

Detta synes mig dock underligt, då en natur så fager och stämmingsfull som här, i stället borde hafva gjort ett outplånligt intryck på detta vakna och intelligenta barn.

Emellertid är det väl ej mycket, som numera vid Nynäs, så tidsenligt utrustade och komfortabla herresäte minner om dessa flydda tider. Själftva den nuvarande hufvudbyggnaden uppfördes utaf en af dess siste ägare öfversten frih. C. G. Adlercreutz.

*

Men det som alltid behåller sin gifna prägel är naturen, äfven om en ny tids kulturlif söker att blanda in däri sina oftast naturvidriga färger. Här ute vid Nynäshamn har i alla fall naturen en sådan makt, att den trots kommunikationer och en allt mer sig utbredande kolonisering fortfarande tycks vara oförstörbar och bjuder storstadsmänniskan den ro och hvila, som hon tidtals så väl behöfver för att kunna vara riktigt människa.

När jag går här längs stranden i de sena höststormarnas tid med aflöfvade ekar och almar, och björkarnas nakna, hvita stammar, som skynta i tallskogens grönska bakom mig, undrar jag öfver att denna tid kan vara så föga lik de dagar, som pläga hafva köld och dådlöst mörker till märke. Visst ligger stormen åt ibland, så att hafvet rullar fräsande, hvitbrämde vågor in öfver strandens hällar och sand. Men den af naturen själf byggda, stora vågbrytarens mot öster — Bedarön — skyddar mot de förödande, hårda stormarna. Och endast längst ut till hafs — nordöfver och mot söder ser man, anande, huru det sådana gånger rasar i vredesmod — hafvet.

Skulle jag en dag känna ängslan inför detta rörliga, underliga haf, som kan både hota och locka i tusen skiftande färger, är vägen snar från strandens djärft formade klippor och in i skogen, där träden växa i höjd med afståndet från hafsstranden. Det är djup ro därinne med dämpade dagar — och här och där ännu glödande röda klasar af rönnbår och nyponbuskens sena frukt.

Och midt i skogen ligger ett berg liksom i sagan. Det är brant med en topplik bråte högst uppe, och det lockar en till sig. Och det är mödan värdt att gå dit upp på Vårdkasbårget, där såsom i gamla tider vårdkasen ännu står rest — om också ej för att tändas i ofreds dagar.

Där ser man vidt om — öfver bygder, haf, sund, vikar och öar, och endast från en punkt här är utsikten skönare — från den plats, där det blifvande Stora Hotellet skall resa sig på den redan nu under arbete varande grunden.

Denna plats för ett hotell är väl kanske — sedt från skönhets synpunkt — den första vidt omkring, på samma gång som dess friska, höga läge bör gifva den äfven sanitärt värde.

Och här ute vid hafsstranden, där det ödslats så rikt med färger och former, vill jag möta den långa vintern med ro. — Vintern, som alltid har sin säregna tjustning för mitt sinne, måtte visst vara underbar här, med snö öfver skogens snår och trän och hafvet, som aldrig helt kommer till ro härute.

STACKARS MANDA. AF MINA ILOINEN.

»ACK, SÅ LEDSAMT, att Manda alltid »narras för mig,» utropade den unga frun med bekymrad stämma. »Manda sade mig ju att lille Wäinös hvita kolt var både rentvättad och struken, och nyss, då jag lade bort en begagnad näsduk, fann jag kolten fläckig och nedskrynklad bland de oreka kläderna. Säg mig, hvarför, narras Manda så?»

Jungfru Manda såg först litet handfallen ut, men knyckte strax därpå på nacken och svarade: »Nå, det var väl inte så farligt heller, jag visste ju att frun ville hafva den till söndagen och i kväll ämnade jag tvätta den.»

»Men ser du, Manda, jag kan ju icke lita på dig, då du gång efter annan talar osanning. Och jag, som så säkert hoppades, att du beslutit tala öppet med mig —» och den unga frun såg så ängsligt bedjande på barnsköterskan, då hon tillade, »du blir inte lycklig på detta sätt.»

»Åh, frun,» svarade Manda spotskt, »för frun och edra gelikar, hvilka alltid får äta det mjuka af brödet, går det nog lätt att tala så, men för dem, som fått de hårda, brända katterna på sin lott —» hon afbröt sig själf, vände sig plötsligt bort och började syssla med någonting i bortersta hörnet i rummet.

»Hur menar du?» frågade frun förskräckt.

»Hm, jag menar att man allt är tvungen att narras emellanåt.»

»Men, Manda, har icke din moder lärt dig att det är synd?»

»Jag var blott 5 år gammal, då mor dog och jag minnes henne icke så mycket. Visserligen,» tillade hon med bitterhet, »har jag se'n dess haft både två styfmödrar och en träfar, men det lilla jag lärt är icke af dem. Det minsta ansågs för mycket för mig.»

»Vill du berätta mig om ditt hem och din barndom,» sporde frun.

»Det är just ingenting att tala om,» afböjde Manda.

»Gör det ändå,» uppmuntrade matmodren. Manda stod tyst en stund, men så blef lusten för stark — »det kunde ej skada att hon fick höra huru andra haft det,» tänkte Manda och började:

»Frun vet ju att jag är född i Österbotten. Jag är från en by, där kvinnorna röka tobak och karlarne resa till Amerika». Hon sneglade åt frun och skrattade ett lågmäldt, obehagligt, bittert skratt.

»När mor dog, gifte far om sig med en rik, men stygg och snål kvinna. O! hur hon hatade oss, isynnerhet mina båda systrar. Jag kunde tiga, jag, och slapp därför mycket ondt, och så vaggade jag och skötte om hennes barn så länge det lefde, och det hjälpte allt med. Men ville mina systrar hafva mat, fingode se sig för att komma öfver någon bit i en läglig stund, och vet frun,» fortfor Manda,

»då lärde jag mig att narras. Inför ögonen var jag ödmjuk, men bakom hennes rygg hjälpte jag till att så ofta som möjligt lura henne, och hvilket jubel då det lyckades! Hittade vi något dödt möss, gömde vi det uti hennes känga, skalbaggar kastade vi i hennes säng och en gång fångade vi små grodningar och lade uti badvattnet, hvilket var uppuret i badstugan.» Och härvid skrattade hon igen.

Det ryste i den lilla frun.

»Hon lefde icke länge,» fortsatte Manda. »Jag var tolf år, då han kom hem med den andra. Hon var så len som silke på ytan, allt berömdes, allt prisades, allt var så godt — kantänka; men då hon blifvit litet mera hemvarm, förändrades hennes tal.

Fördelaktig lifförsäkring för kvinnor.

Lifförsäkrings-Aktiebolaget
De Förenade.
Stockholm.

Stiftadt af bolagen *Skandia, Svea, Thule, Victoria* och *Skåne.*

Lifförsäkring utan läkareundersökning!

Delaktighet i bolagets öfverskott!

Premiebefrielse vid oförmåga till arbete!

Särskilda dödlighetstabeller äro upprättade för kvinnor, hvarigenom premierna kunnat sättas lägre än för män.

Formulär till ansökningshandlingar jämte prospekt tillhandahållas af agenter och ombud samt efter rekvisition från denna tidnings expedition.

Röda Rabattmärken

samlar nu hvarje praktisk husmoder, ty på detta sätt erhålles mängen *prydlig och nyttig* artikel för *hemmet.*

Svenska Rabattmärkes Akt. Bol.
Drottninggatan 74, Stockholm.

Utställningar äfven i NORRKÖPING och SÖDERTELJE.

Innerligt sött var det ju alltid, men hon begynte allt som oftast berätta för mina syst-rar om andra, som vid deras ålder, ja, för all del långt tidigare, tagit tjänst och förtjänat sitt uppehälle. Hon förstod så väl att under de fagra orden dölja stickande taggar och så dref hon dem till slut med sin hackande tunga på porten och jag blef ensam, kän-nande mig både fader- och moderlös i mitt föräldrahem, ty far brydde sig icke om oss ens då han var nykter, och det var han icke så ofta.

Jag grät mycket under denna tid, sörjde och grät, ända tills två små gossebarn föddes. De blefvo sedan min tröst; ju större de blefvo, desto mer höll jag af dem och de tyckte också om stackars Manda. De voro så goda, så snälla, min ögonfägnad, min glädje, och ofta när jag lekte med dem, var det som hade jag kommit ihåg min egen mamma — två vänliga ögon stodo framför mig — mera mindes jag ej.

Men det var väl inte bra att jag höll så mycket af barnen hennes, och de af mig, kan jag tro, efter det blef sådan fart att få mig bort. Vid 16 års ålder kom jag till gästgif-varegården och hemma togo de en liten flicka i mitt ställe. De kunde godt komma till rätta så, hette det.

När jag tog farväl och hon stod så besked-lig och vänlig framför mig, hade jag velat slå det falska stycket och sagt henne rakt i ögonen: »Hyckla, det kan ni, men tror ni jag inte vet att det är arvet ni vill komma åt, och därför skola vi alla bort. Ni vet så väl att far glömmer oss snart». Men jag sade intet, teg blott och gick.

Länge kunde jag ej stanna hos gästgifva-ren, ty jag hade vuxit så fort, så min rygg icke stod ut med det tunga arbetet. Så for jag från ställe till ställe, hade bättre här och sämre där. En gång tjänade jag i en gård, där det bodde herrskap om sommaren. Herr-skapets jungfru talade då om Helsingfors och reslusten kom öfver mig. Hon skaffade mig plats hos en handelsman och jag for hit. Jag hade det bra i par månaders tid, men så gjorde han konkurs, och där stod jag åter på bar backe. Förgäfvos sökte jag an-ställning. Mat fick jag af handelsmannen för mitt arbete, men annat kunde de icke gifva. Mina små besparingar smulto som snö i sol-sken. Ändtligen rådde mig någon att gå med mina papper till ett städselkontor och så kom jag då till herrskapet. Ja, så har det varit med mig, slutade Manda och såg på sin matmoder, »och det skall jag säga frun, att, utan små nödlögner då och då hade jag inte kommit någon hvar».

Med tårfulla ögon betraktade den unga frun sin barnjungfru. Hon hade så gärna velat råda och hjälpa, men visste icke hvad hon borde säga. Här skulle förresten inga predikningar hjälpt.

»Stackars Manda,» sade hon till slut, »bru-kar du bedja?»

Manda svarade ej.

»Kom skola vi bedja tillsammans, att Gud ville upplysa både dig och mig om den rätta vägen». Och hon föll ned på sina knän och bad innerligt under ymniga tårar, om hjälp och vägledning.

Efter bönen räckte hon Manda handen. Det ryste i henne, då hon såg Manda så styf, stel och oåtkomlig.

Hela dagen stod Mandas berättelse i eld-skrift för henne och ofta öfverraskade hon sig med att sucka djupt. »Stackars Manda, stackars Manda, stackars Manda,» ljöd det upphörligt i hennes öron, och då hon lade sig på kvällen, föreföll lifvet henne skräm-mande ansvarsfullt.

Verksamaste och mest styrkande näringsmedel för vuxna och barn. Med glänsande resultat förordadt af läkare- auktoriteter. Stärker närverna och förhöjer kroppbyggnadens alla delar.

»Ack, Herre,» ropade hon ångestfullt, »jag är ju så ung och oerfaren, så utan stadga själf, hur skall jag kunna leda en annan.»

Då var det som hade någon hviskat till henne: All eders omsorg kasten på mig, ty jag hafver omsorg om eder — och åter — Min nåd fullkomnas i din svaghet.

Då log den unga frun — ett godt, tillits-fullt leende, lutade det ljusa hufvudet mot dynan och somnade.

— — Men på sitt läger låg Manda och vakade — — — »hon bad för mig, för mig — — och så sade hon, att jag icke skulle narras — hon ville lita på mig — det har hon sagt många gånger. — — Men hvar kommer jag med sanningen? — — fast inte har det gått mig så väl med lögnen heller, — nej, det är då visst och sant — inte har jag haft många glada dagar» — — och Manda tänkte och tänkte — — — — —

När den styfva, oåtkomliga Manda sent på natten somnade, låg hon med hopknäppta händer och hufvudet lutadt mot en af tårar genomdränkt kudde.

PER LAMM.

D. JORDELL.

»LIBRAIRIE NILSSON». BREF FRÅN IDUNS PARISKORRESPONDENT.

FÖR ETT par dagar sedan befann jag mig i det stilla, aristokratiska Faubourg St. Germain, där borta på vänstra Seinestranden. Som jag flanerade fram efter Rue de Lille, fängslades mina blickar å façaden till n:r 7 af skylten »Librairie Nilsson (Per Lamm Succr)». Jag hejdade mina steg, ty genast rann mig den tanken i sinnet, att jag kanske just här hade hvad jag sökte: ämne för ett litet pariserbref till Idun!

Som jag hade förmånen att personligen känna herr Lamm något, klef jag dristigt på en trappa upp, där han har sitt privatkontor.

Redan ute i väntrummet fick jag förkän-ning af att affären i fråga måtte vara af mera än vanligt omfång, ty här trängdes en mängd besökande: litteratörer med tjocka manuskript, artister med voluminösa portföljer!

Efter att hafva framlämnat mitt kort, upp-lyste mig garçonen, att jag antagligen komme att få vänta en timme hvilken tid jag ej ansåg mig kunna bättre använda än till att besöka de i entresol- och souterainvåningen belägna affärslokalerna.

Sedan jag föreställt mig för firmans kon-torschef herr D. Jordell, en landsman, åtog denne sig välvilligt att blifva min ciceron.

Vi vandrade genom väldiga »lagerkällare» (om jag får begagna detta ord?) fulla med litteratur på alla möjliga språk, illustrerade och utan illustrationer. Stora salar, där en mängd biträden paketerade och emballerade böcker. Mellan lagret och packningssalarne ett ganska inveckladt spårssystem, där det rullade vagnar, lastade med litteratur. Och till sist kontorslokalerna med sin mängd af tjänstemän.

TILL BEREDANDE AF
JULKLAPPAR!

TRÄARBETEN, såsom fönsterbord, pallar, kistor, skåp — större och mindre, skrin, ramar m. m.

GLÖDRITNINGSAPPARATER, FÄRGER och BETSAR.

Allt i stort urval och till mycket låga priser hos

Wilh. Becker,

Kongl. Hofleverantör, Stockholm.
5 Malmtorgsgatan 5.

Vänttimmen hade gått snabbt, då man underrättade, mig att chefen tog emot.

Sedan jag med ett par ord omnämmt anled-ningen till mitt besök, lånade sig herr Lamm välvilligt till en intervju, till följe hvilken jag är i tillfälle att lämna några korta upplys-ningar om denna förlagsverksamhet, som in-tager en så betydande plats inom den inter-nationella bokmarknaden, och som för oss svenskar har ett alldeles särskildt intresse så-som tillhörande en landsman.

Librairie Nilsson är ej endast en förlags-affär i vanlig bemärkelse utan äfven en kom-missions- och agenturaffär. Den förlägger ar-beten, men den uppköper äfven litteratur af andra förläggare, för att sedan i detalj förse herrar bokhandlare i såväl Frankrike som ut-landet. Den förmedlar ock rättighet till öf-versättning. Det är ej blott med boklitte-ratur som detta förlag sysselsätter sig, den distribuerar ock tidningar och tidskrifter. En alldeles särskild och ingalunda obetydlig af-delning af dess verksamhet utgör försäljnin-gen af fotografier af mer eller mindre kända personligheter, samt af vykort från alla vär-ldens trakter. Denna affär, som är inhyrd i ett annex, midt emot hufvudlokalen, intresserade oss kanske mest.

Här kan man t. ex. få porträtt af madame Achté i någon af hennes roller, eller af fru Hoffmann som »Fia Jansson», af lord Kitche-ner eller kapten Wester, en vy af lifvet på »Broadway» eller af det på Grönköpings »Stor-gata»! Nej, nu skämtar jag, så väl är dock ej detta lager försedt, men ej långt ifrån!

Affären grundades i slutet af 1860-talet af herr Knut Nilsson, efter hvilken den har sitt nuvarande namn. Den hette dock förut »Li-brairie scandinave», men bytte snart nog ut detta, då dess affärsförbindelser med de nor-diska länderna egentligen icke kunde motivera detta namn. Detta hade dock antagligen va-rit grundläggarens mening, men mera härom längre fram.

Denne herr K. Nilsson, hvilken jag där-hemma ofta hört uppgifvas såsom en bror till madame Christina Nilsson-de Casa Miranda, var emellertid ej alls befryndad med henne, men väl nära bekant och god vän, och är det mycket troligt att vår framstående landsma-ninna någon tid varit ekonomiskt intresserad i företaget.

Det är först så småningom som affären fått den omfattning och den betydelse den för när-varande intager. Dess början var ganska an-språklös. År 1883 öppnade den emellertid sin första filial, den i Amsterdam, som efter ett par år efterföljdes af en dylik i Barcelona. För närvarande äger den sådana i Athen, Bruxelles, Leipzig, London, Milano och Salo-niki och har den i ett par af dessa städer flere afdelningskontor.

Uttrycket jätteaffär torde beträffande en sådan som denna vara tämligen motiveradt.

Herr Lamm började redan år 1875 i firman.

Prospekt sändas gratis och franco genom General-agenturen Josephson & Reteike, Göteborg.

Erhålles å alla apotek och kemikalieaffärer.

Tillverkare: Bauer & Co, Berlin S. O.

SANATOGEN

Efter att hafva e-g nomgått graderna som volontär och bokhållare, blef han i början af 80-talet associé för att 1887 ensam öfvertaga affären.

Firmans affärsförbindelser med de skandinaviska länderna, särskildt Sverige, äro, som jag redan förut nämnt, obetydliga.

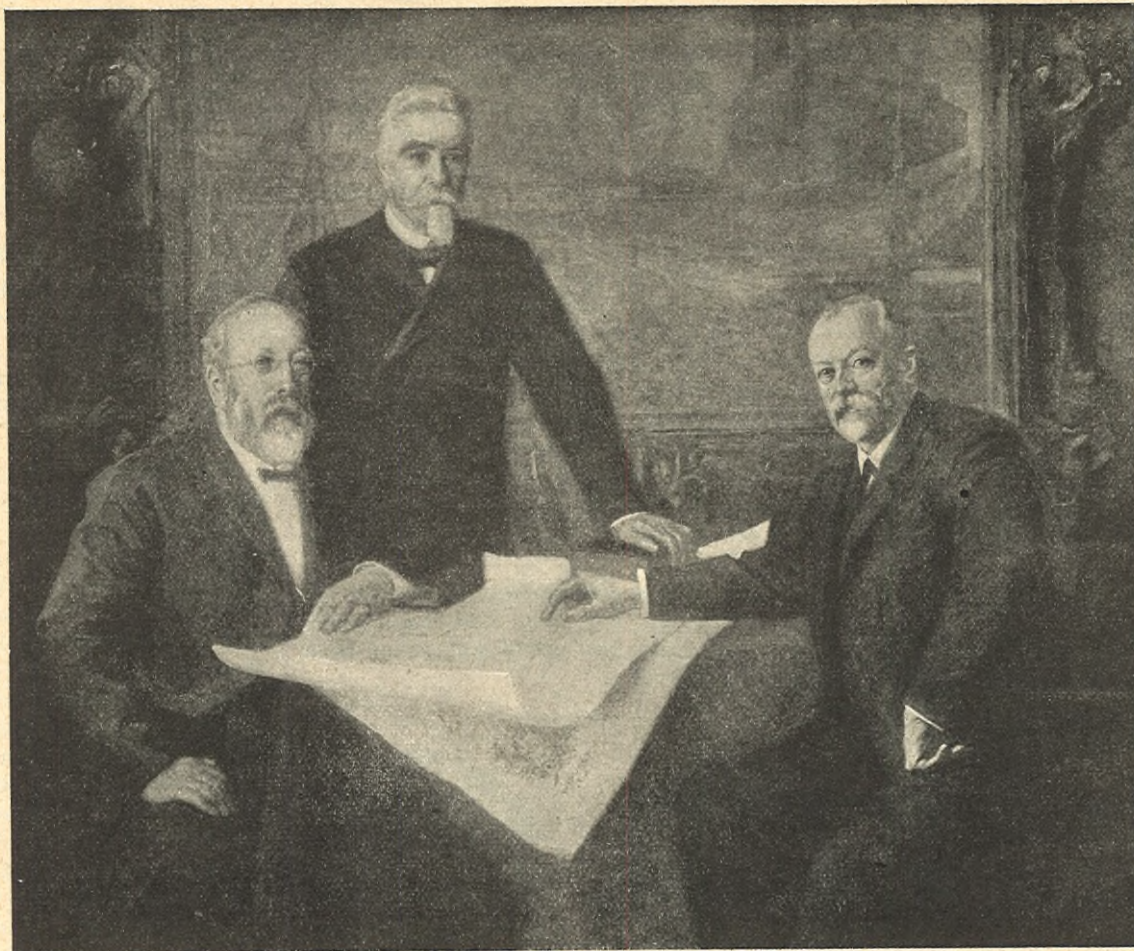
Svensk litteratur tyckes öfver hufvud taget ej hafva någon marknad i Frankrike. Fransmannen är i detta afseende den mest utpräglade protektionist och hans åsikt är »fransk litteratur åt franska läsare».

Herr Lamm hade åtskillig erfarenhet i den vägen. För några år sedan hade han utgifvit Viktor Rydbergs »Den siste athenaren» i fransk öfversättning, men detta företag gaf, som affär betraktadt, ett mycket dåligt resultat, ännu sämre lär det ha gått för den franske förläggaren af Verner von Heidenstams »Karolinerna».

Icke som om den franska kritiken skulle varit ogunstig, nej, tvärtom, men för en förläggare är en »succès d'estime» ej nog, han vill äfven att allmänheten skall köpa hvad han ger ut!

För närvarande är under utgifning ett kolossalt, illustrerad verk: »Les Musées d'Europe». Början har gjorts med Louvremuséet, som ensamt det kommer att utgöra ett 20-tal häften. Vi voro i tillfälle att se ett par af dessa, lika charmanta till sin utstyrelse som till texten sakrika.

På vår fråga om det vore att hoppas att äfven Sverige skulle blifva företrädt i detta verk och våra konstskatter berättigade det härtill, svarade herr Lamm, att våra samlingar såväl statens som enskildes, bland dessa senare särskildt de på Vanås och Säfstaholm, äga saker af stort värde, hittills tyvärr okända för den utländska konstförstående publiken. I synnerhet väl representerade voro de gamla holländska och flamska mästare. »Men,» tillade herr Lamm, »af ekonomiska skäl, på grund af den obetydliga spridning en afdel-

PORTRÄTTGRUPP AF STADSFULLMÄKTIGES I WIBORG ORDFÖRANDE, AF ALBERT EDELFEIT.

ning Sverige skulle kunna påräkna, vet jag ej om jag vågar mig på ett dylikt företag.»

Bland de arbeten, som utgått och ännu utgår från Librairie Nilsson torde emellertid intet gjort detta så känt som det »Franska Boklexikonet.» Detta standardverk, hvars utgifvande börjades redan år 1840, har hittills utkommit med 15 volymer. Detta arbete påbörjades af en Lorentz, efter hvilken det ock har sitt namn. För närvarande redigeras det af herr

grepp om ett af dessa bands omfång. De som däremot ej känna till »Bottin» kunna möjligen få en föreställning härom, då jag upplyser, att de 15 banden tillhoppa betinga ett bokläspris af 590 francs.

Librairie Nilsson har numera ingenting gemensamt med den å avenue de l'Opera n:r 11 befintliga affären för Eskilstunasmidan, som oegentligt nog går under namn af »Skandinaviska Bokhandeln».

För en tid tillbaka, då denna affär var belägen å rue Rivoli, och då den gjorde mera skäl för sitt namn, hörde den dock under Librairie Nilsson. Den innehafves för närvarande af en herr Kindahl.

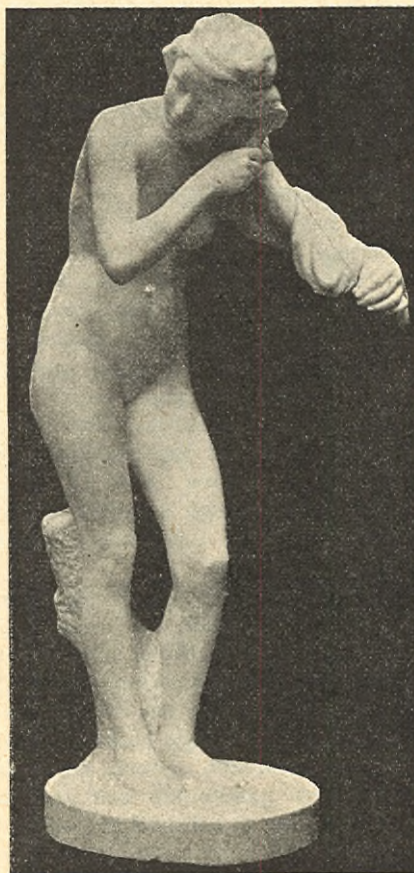
Till sist kommo vi att tala om Parisutställningen 1900, vid hvilken, som vi veta, herr Lamm var vår underkommisarie.

Att han därvid på ett utmärkt sätt bidrog att göra vår egen utställning känd och fördelaktigt känd i utlandet, behöfver jag knappast erinra om; bland annat var det han som redigerade det nummer af »Figaro Illustré», som var uteslutande ägnadt åt den svenska utställningen. Idén till denna fullkomligt ho-

Dan Jordell, herr Lamms prokurist, om hvilken jag förut talat. Bland de många erkännanden, som kommit herr J. till del för det öfverlägsna sätt hvarpå han sköter detta sitt värf, förtjänar att nämnas det han nyligen af konung Oscar hugnats med Vasaordens riddarekors. Herr J., helt ung, född 1860, kom hit till Paris 1877, och började sin bana just hos ofvannämnde Lorentz, och vid den föres engagement hos herr Lamm öfvergick utgifningsrätten af boklexikonet till detta förlag.

Jag var i tillfälle att se den just utkomna 15:de delen. Detta arbetes betydelse behöfver jag ej närmare påpeka, jag vill endast nämna ett par ord om dess yttre.

De af Iduns läsare, som till äfventyrs sett »le Bottin» (Paris adresskalender) kunna göra sig ett be-

»IMPI», STATY I MARMOR AF EEMIL HALONEN.

FRÅN BASAREN I YSTADS TEATER FÖR DE NÖDLIDANDE I NORRLAND. »I NORRLAND».

S. M. MARCUS FOTO.

FRÅN BASAREN I YSTADS TEATER FÖR DE NÖDLIDANDE I NORRLAND. »APOLLO MED DE NIO MUSERNA».

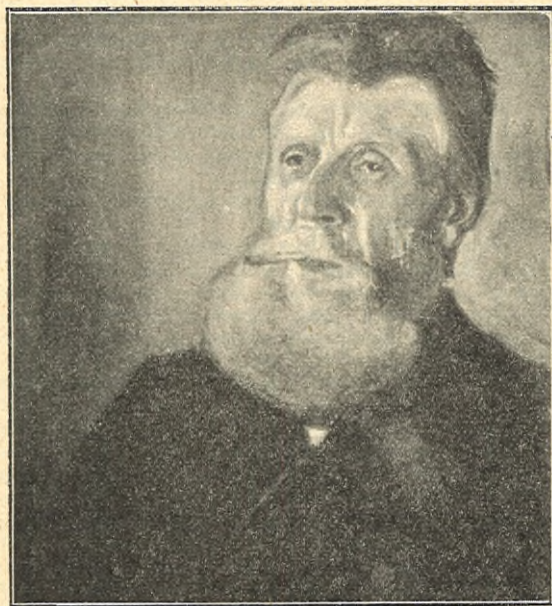

netta reklam var herr Lamms, och denna slog så an att äfven 6 andra utställande, länder läto herr L. redigera liknande »numeros exceptionels».

Under detta intressanta samtal har emellertid mängden af besökande därute i väntrummet växt i en betänklig grad, och oupphörligt annonserar garçonerna nya, så att vi till sist finna oss förpliktade att bjuda farväl och tack.

Till sist ett par biografiska upplysningar. Per Lamm, son till den för några år sedan i Stockholm aflidne doktor Axel Lamm, är född 1854, och har varit bosatt här allt sedan 1875. Bland en mängd utmärkelser, som i form af ordnar, kommit honom till del nämner jag endast Hederslegionen och Vasorden, hvilken senare han erhöll vid 97 års utställning i Stockholm, den han besökte som korrespondent till ett 50-tal utländska tidningar.

EDVARD SJERNSTRÖM.

LOTS, AKVARELL Å FINSKA KONSTNÄRERNAS UTSTÄLLNING, AF MAGNUS ENCKELL.

BARNENS BASAR FÖR DE NÖDLIDANDE I NORRLAND.
A. BLOMBERG FOTO.

»FÖR DE NÖDLIDANDE.»

FÖR ATT bringa hjälp åt de nödlidande i våra nordligaste landamären har Sveriges folk rest sig som en man. Det ligger knappast någon öfverdrift i det uttrycket, ty i alla landsdelar ha penninginsamlingar föranstaltats och från alla landsändar ha lifsförnödenheter sändts till de hungrande provinserna.

En hvar har velat vara med i arbetet för det behjärtansvärda målet, ej minst kvinnorna, som anordnat tomboler och basarer och förfärdigat alla de tusentals beklädnadsartiklar, som i dessa dagar afsändas till de distrikt där vinternöden står för dörren. Genom kvinnorna har äfven »det unga Sverige» blifvit intresserad för den stora saken, och genom dagspressen har gått mången notis om ungdomlig offervillighet till de nödlidandes bispringande.

Ja, nu har äfven »det allra yngsta Sverige» kommit med, och det är från en dylik barnafest till förmån för de nödlidande i Norrland, som vi i dagens nummer bjuda en intagande bild.

Barnbasaren, som var af helt och hållet privat natur, hölls af elever vid Brummerska skolan härstädes i ryttmästaren Axel Ribbings hem. I den stora salen, där kaffebordet så inbjudande stod dukadt för basarbesökarna, voro vackert dekorerade stånd uppresta, och här kunde man af små flickor i folkdräkt få köpa alla möjliga sorters »godter» och näpna arbeten, allt förfärdigadt af dem själfva.

De smås basar var i allo lyckad och hade att glädja sig åt en talrik och synnerligen förtjust publik, bland hvilken märktes prinsessan Ingeborg och hennes yngsta dotter prinsessan Märtha.

Ännu ett par bilder från en fest med liknande ändamål återfinnas i dagsnumret, nämligen från den af Ystads damer med friherrinnan Hellevid Thott i spetsen till förmån för de nödlidande i Norrland arrangerade basaren å Ystads teater. Den ena tablåen framställer »Apollo med de nio muserna», hvart stadens unga skönheter medverkade, den andra »I Norrland», ett norrländskt landskap, belyst af norrskensflammar med snöhöjda berg och granar.

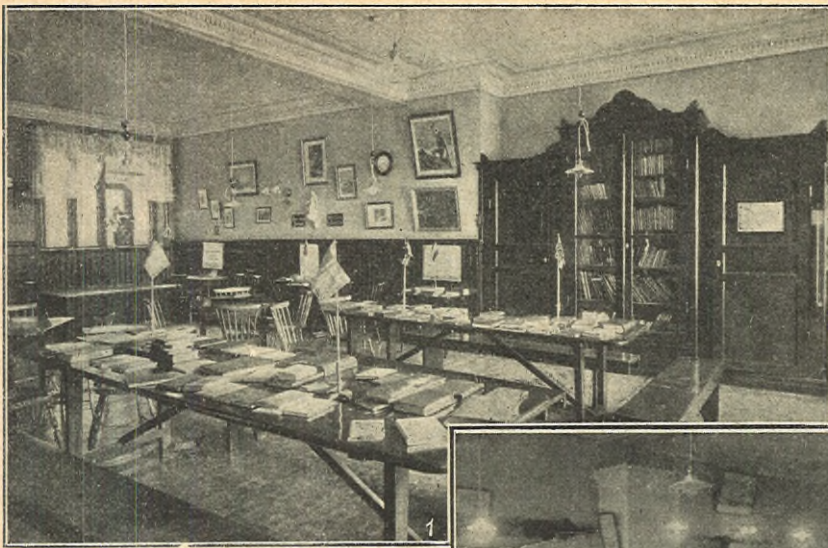
UR DAGSKRÖNIKAN.

EN MINNESTAFLA ÖFVER FREDRIKA BREMER, uppsatt öfver porten i huset n:r 8 Sergelgatan, aftäcktes härstädes på söndag middag i närvaro af Svenska kvinnornas nationalförbunds styrelseledamöter, medlemmar af Fredrika-Bremerförbundets styrelse samt släktingar till Fredrika Bremer.

Sedan de inbjudna samlats, yttrade ordföranden i den förstnämnda föreningen, fru Anna Hierta-Retzius: »För att i kommande släkters hågkomst bevara kännedomen om att en af Sveriges äldaste, för kvinnans väl och framåtskridandet verksammaste kvinnor, Fredrika Bremer, under

DEN I SÖNDAGS AFTÄCKTA MINNESTAFLAN ÖFVER FREDRIKA BREMER I HUSET 8 SERGELGATAN.

DEN I DAGARNE INVIGDA LÄSESALEN
FÖR SJÖMÄN VID JOHANNESPLATSEN
I GÖTEBORG. O. RINMAN FOTO.

den betydelsefullaste delen af sin livstid haft sin bostad i detta hus, har Svenska kvinnornas nationalförbund beslutit att här låta uppsätta denna minnestafva, som därjämte må bli en hyllningsgård till hugfästade af den stora banbryterskans minne.»

Tafvan som är af svart svensk granit, är utförd af stenhuggerifirman M. Lundblad samt bär följande inskrift i förgyllda bokstäver:

»Till minne af Fredrika Bremer, som bott här åren 1855—1865, från Svenska kvinnornas nationalförbund».

ETT LÄSRUM FÖR SJÖMÄN har nyligen invigts i Göteborg.

Den vackra samlingsplatsen för alla de sjömän, som under alla årets tider besöka rikets främsta handelsstad, är synnerligen centralt belägen vid Johannesplatsen, strax intill Johanneskyrkan och nära Sjömanshemmet och Sjömanshuset — sålunda den bästa plats man gärna kunna önska.

Till föreståndare har utsetts hr och fru Chr. Nielsen, som på skilda orter tagit verksam del i sjömansmissionen. — Helt visst kommer den nya, treffligt inredda lokalen, där goda böcker tillhandahållas jämte en mängd svenska och utländska tidningar, att bli en kär tillflyktsplats för sjömännen på de fartyg, som anlöpa Göteborgs hamn.

SIDENFIRMAN SCHWEIZER & C:O i Luzern (Schweiz) känd öfver hela världen, skrifver till oss:

Vid julens annalkande är det ofta rätt svårt att bland de talrika rekommendationer, som förekomma i tidningarna, finna de artiklar, som bäst lämpa sig såsom gåfvor till ens anhöriga. Ett praktigt och modernt sidentyg till toaletter och blusar förtjänar helt säkert att uppmärksammas. För att kunna göra sig en föreställning om allt det vackra, som man tillverkat för denna säsong i modernt siden, torde man därför rekvrirera prover hos oivannämnda firma som sänder sadana kostnadsfritt. Rekvrirerade varor erhållas likaledes frakt- och tullfritt.

PRINSESSAN NÉKAS FOT. EN ÄGYPTISK HISTORIA AF ANNIE WALL.

EN UNG OFFICER har berättat mig följande sällsamma historia —

Det var en varm och vacker junidag. Min vän doktor K. och jag hade nyss slutat vår middag hos Kempinski i Berlin och vandrade nu utefter Leipzigerstrasse åt Potsdamerplatz till. Hunnen till höret af Maurerstrasse, grep jag doktor K. i knapphalet och sade: »Det är sant, jag ville gärna köpa mig en breffpress, men jag önskar att få något antikt — du vet, att jag är svag för antikviteter. Låt oss stå in här på Maurerstrasse och se, om vi kunna finna en butik med gamla ting.»

Sagdt och gjordt. Vi hade ej gått långt i vår nya riktning, förrän min vän hejdade mig och pekade på ett bodfönster tvärs öfver gatan. »Där

har du visst, hvad du behöver.»

Vi vandrade öfver gatan och togo fönstret i närmare betraktande. Där låg utbredt till skyltning gamla guld- och silfvernipper, å fönsterposterna hängde några äldre kopparstick, ett par mörknade oljetaflor och flere mer eller mindre defekta kinesiska porslinstallrikar. Ja, här kunde jag ju försöka min lycka. En dörr förde direkt

från gatan in i butiken. Vi öppnade den och trädde in och mottogos af en gammal jude med långt hvitt skägg och sticande svarta ögon. Håret var äfven hvitt

och stack förunderligt af mot det bruna, pergamentartade, skrynkliga ansiktet. Gestalten var liten och framåtböjd och händerna voro i beständig rörelse. Den högst besynnerlige lille gubben, som var iförd en lång svart rock, ej olik de polska judarnas kaftaner, bugade sig för oss med fullkomlig orientalisk ödmjukhet, men samtidigt gaf han oss en blick, som kom mig att rycka till. Den blicken var en egendomlig blandning af hån och ondska. Juden frågade, hvad vi önskade, och då jag nämnt mitt ärende, började han plocka fram en del olika föremål, hvilka dock icke behagade mig synnerligen. Jag hade svårt att taga ögonen från den underlige gamle mannen, och vände jag mig bort, kände jag, hur hans hänande, lurande blick liksom brände mig i nacken. Det föll öfver mig en känsla af att icke allt här var som det skulle vara, men jag förmodade dock icke slita mig lös och gå min väg. Plötsligt fästes min uppmärksamhet vid en formfulländadt vacker liten kvinnofot, som tycktes vara af elfbensmassa. Den stod på ett mindre bord längst bort i rummet. Jag banade mig genast väg fram till bordet, grep varligt den lilla foten och sporde undrande: »Hvem är mästaren?»

Judens ansikte erhöi ett nästan diaboliskt uttryck, då han svarade: »Foten tillhör en mumie, det är prinsessan Nékas fot, hviuken lefde i Ägypten för 3,500 år sedan. Men ni kan icke köpa den, herre, den är ej till salu.»

Mitt intresse var nu väckt. Med stor förtjusning betraktade jag den fina, vackra lilla foten, som var så utomordentligt väl konserverad.

»Hvad vill ni ha för den?» frågade jag helt tvärt.

»Jag har ju redan sagt er, att den ej är till salu,» genmälde juden med ett grin.

»Åh, jag skall betala den bra, säg edert sista pris!»

Butiknehafvaren gjorde först en del nekande och afböjande gester och förklarade slutligen efter mycket ordande hit och dit, att jag skule erhålla prinsessans fot för 500 mark. Jag kunde betrakta det som ett vänpis, hävid blixtrade det åter ondskefullt i den smutsige israelitens ögon, ty att för 500 mark få en fot, som tillhört en kunglig person och som var 3,500 år gammal, det kunde man ju kalla rampris.

Jag gjorde hastigt upp med mannen, ty jag längtade att komma ut från den kvafva luten i butiken och bort från den obehaglige judens närhet.

Omsorgsfullt svepte denne in foten i ett stycke gammal väf, som han förklarade att jag skule erhålla på köpet, och med en öfverdrifvet ödmjuk bugning lämnade han mig det lilla paketet, sågande i skärande ironisk ton: »Jag önskar er all lycka med prinsessan Nékas fot, matte ni blifva nöjd.» ter gled ett inferniskt leende öfver den gamle judens rynkiga pergamentsansikte och just som jag satte foten på gatan hörde jag ett gällt hänskratt bakom mig. Skrämd och på samma gång förargad vände jag mig om, men juden hade redan stängt dörren och min vän och jag lämnade Maurerstrasse och gingo långsamt till Un-

ter den Linden, hvarest vi togo afsked af hvarandra. Vi kommo dock först öfverens om att träffas senare på kvällen för att besöka teatern tillsammans. Jag vinkade åt en droskkusk och åkte strax därefter med min egendomliga breffpress, den lilla mumiefoten, till min bostad å Bellevuestrasse.

Uppkommen i min våning, gick jag in i skrifrummet, vecklade omsorgsfullt ut prinsessan Nékas fot ur den väfnad, hvori den var insvept, och satte den försiktigt på skrifbordet, som var placeradt framför fönstret. Därefter tände jag en cigarr, grep en tidning och sträckte ut mig på en soffa tätt intill skrifbordet. Långe hade jag icke läst, förrän jag blef sömnig, och både tidningen och cigarren gled o minna händer. Hastigt spratt jag upp ur min slummer, jag hörde en sakta knäppning på fönstret, som jag lämnat öppet, och de tunga gardinerna fläktade långsamt som i ett häftigt luftdrag. Jag stirrade mot fönstret och ännade just resa mig för att undersöka saken, då de till hälften hopdragna gardinerna sakta skötes åt sidan och en underbar gestalt visade sig i fönsteröppningen. Det var en förtjusande ung kvinna med mörka, mandelformiga ögon, svart, mjukt hår, rak, fin näsa och ovalt ansikte. Den vackra varelsen bar en rikt veckad ljusblå sidendräkt, som lämnade hals och armar blottade; om midjan bar hon en bred gyllene gördel med stora blixtrande rubiner. Omkring pannan slingrade sig ett diadem i form af en orm med upplyftadt hufvud. Diademets var likaledes rikt besatt med glänsande ädelstenar. De små händerna pryddes af kostbara ringar och omkring armliderna slöto sig konstfullt arbetade guldarmband. Jag kunde icke stirra mig mätt på den sköna uppenbarelsen, hvilken tycktes ha hela sin uppmärksamhet fästad vid mitt skrifbord. Och där tilldrog sig äfven något underbart. Ett sakta prassel kom mig att vända blicken från gestalten i fönstret och rikta den på bordet. Den lilla foten trippade oroligt fram och tillbaka, den sökte att närma sig den unga kvinnan, men hunnen nära henne, tycktes den dragas tillbaka igen af någon osynlig makt. Plötsligt gjorde gestalten en oefterhärligt behagfull rörelse med handen, sträckte fram högra benet, som — o, fasa — saknade fot och sade med sakta, musikaliskt klingande röst: »Kom, min lilla fot!» — Underbart att säga förstod jag genast hennes främmande språk, oakadt jag visste mig aldrig hafva hört det för. — I samma ögonblick, som nyss nämnda ord uttalades, gjorde den lilla foten ett språng och — o, under — den sköna, unga kvinnan saknade icke längre sin afhuggna fot — den satt på sin plats. — Nu förstod jag, hvem jag hade att göra med. I nästa sekund stod jag upprätt på golvet, gjorde en djup, vördnadsfull bugning för prinsessan Néka, ty det måste ju vara hon, och yttrade på äkta berlinska: »Kan jag vara eders kunglig höghet till tjänst?»

Prinsessan gaf till ett sakta utrop och såg under några ögonblick aldeles förskrämd ut. Men hon hämtade sig snart, tydligen ingaf min person henne ingen oro, ett förtjusande leende spred sig öfver hennes sköna drag och med mild stämma svarade hon: »Om du kan vara till min tjänst, främling? (Besynnerligt nog förstod äfven hon mitt språk.) Ack, ja! Jag har en stor bön till dig. Skänk mig min fot åter, som du utan tvivel köpt af den gamle juden Efraim.»

»Med glädje, höga furstinna, det kan ju icke falla mig in att vilja behålla eder rättmätiga egendom, ehuru jag måste tillstå, att allt detta förefaller mig ytterst besynnerligt och inveckladt — —»

»Låt mig gifva dig en förklaring, högsinte främling,» afbröt mig prinsessan Néka och tog ett steg fram ur fönsteröppningen, så att hon nu kom att stå midt på skrifbordet.

Jag bugade mig och den ägyptiska konungadottern berättade följande:

»För 3500 år sedan regerade i Ägypten min fader, konung Amenhotep I, och han hade sitt residens i det stolta sköna Thebe, staden med de hundra portarna. Min barndom förflyt lugn och lycklig, min fader och moder älskade mig och omhulade mig på allt sätt. Jag lekte i det ståtliga palatsets svala pelargårdar och emellanåt smögo vi oss, jag och mina lekkamrater, till det närliggande Ammonstemplet, hvarest vi tysta och andaktsfulla åsågo de heliga mysterierna och lyssnade till de sköna prästkörerna. Jag växte upp till jungfru och min himmel fördunklades fortfarande icke af några moln. Solguden, den strålände Ra, slösade sitt guld på mig, allt var blott sol och glädje och lefnadslust. Jag dyrkade musik och strängalek och ofta, då natten fallit efter en het dag och månen på mörkblå himmelsrund började sin vandring, gick jag, endast åtförd af tvänne slafvinnor, till den välsignade Nilens stränder, hvarest en lätt farkost, bemannad med tvänne

roddare, väntade mig. Jag och mina slafvinnor stego i båten, för sakta årslag gled den utför den mörka floden, hvars små böljor glittrade som silfver i månens ljufva sken. En af slafvinnorna räckte mig min harpa och under sång och strängspel fördref jag sålunda ett par timmar af den härliga natten. — Men länge skulle icke detta lugn räcka. En dag smattrade stridsbasunerna i Thebe, den stora kopparskifvan, hvilken var upphängd midt på tempelplatsen, genljöd af hårda slag, hvilka efterlämnade ett långt utdraget, klagande läte. Det var signal till att krig var nära förestående. Och så förhöll det sig äfven. En barbarisk stam, Hyksos kallad, hade fallit in öfver gränsen och dess vilda horder hotade nu Egyptens heliga land. Väl rustad drog min fader dem till mötes och lyckades äfven att slå dem: men länge varade icke segern, vapenlyckan lutade snart åt fiendens sida och ägypterna förlorade inom kort i hvarje slag. En förfärande otur följde mina landsmän och trots alla offer till de höga gudarna tycktes icke segern vilja återvända till min djupt nedslagne faders här. Statskassan var uttömd och ett nödår stod för dörren, ty Nilen hade icke denna gång befruktande stigit öfver sina bräddar. Min fader, konungen, ville våga ett sista afgörande slag mot Hyksos, men han saknade medel att utrusta nya trupper. Då anmälde en dag hos honom en hebré vid namn Efraim. Denne var känd öfver hela Egypti land för sina omätliga rikedomar och sin lika stora girighet. Efraim dröjde länge hos min fader och då han slutligen aflägsnade sig, erhöj jag tillsägelse att genast infinna mig hos konungen. När jag inträdde i salen, där min fader befann sig, mottog han mig med större ömhet än vanligt och slöt mig länge i sin famn. Med några korta ord omtalade han att juden Efraim lofvat honom snart sagdt obegränsade penningssummor, om han till gengäld ville gifva honom mig, sin dotter, till äkta. Och den store konungen, min fader, hade svarat ja till hebrén. Min förtviflan var stormande, sönderslitande, men fadershjärtat var obeckligt. Amenhotep såg sitt lands räddning i detta giftermål, hvilket var bestämdt att äga rum redan följande dag. Jag hade flere gånger varit i beröring med Efraim, en man på ungefär 40 år, och städse känt en nästan vanvetlig ångest för hans stickande, lurande blick. Efter ett stormigt uppträde med min fader, fördes jag slutligen i nästan medvetlost tillstånd till mina rum, hvarest mina slafvinnor togo vård om mig. Då jag så småningom ånyo hunnit reda mina tankar, var mitt beslut fattadt — aldrig skulle jag tillhöra Efraim — förr ville jag taga mitt lif.

(Forts.)

KUNGL. TEATERN. Den andra Svendsenkonsertern blef en lika stor högtid som den första. Hufvudnumret utgjordes af B-dur-symfonien med sitt undersköna andante och sitt fängslande intermezzo, hvilket senare måste omtagas. I ett par satser af violinkonserten op. 6 hade hr L. Zetterqvist tillfälle att lägga i dagen sina ytterst solida och framstående egenskaper som violinist. Det mest anslående numret å programmet var tydligen »Säterjentens söndag», Ole Bulls förtjusande, af Svendsen för stråkorkester satta melodi. Ett praktfullt slutnummer var »Carneval i Paris», som här utförts flere gånger. — Publiken var denna gång ganska talrik.

— Sigröd Arnoldson tog i lördags för denna gång farväl af hufvudstadspubliken som Rosina i »Barberaren i Sevilla». Hon har här en af sina allra tacksammaste partier, och oupphörligt blef hon föremål för den äfven nu alldeles fulltaliga publikens stormande hyllning. Särskildt var detta fallet efter den i tredje akten inlagda arian ur »Dinorah», hvilken öfverraskande nog följdes af ett extranummer, nämligen den svenska visan »Fjorton år tror jag visst att jag var», som bragte publikens entusiasm till sin höjd. Efter sista akten inropades fru A. väl ett dussin gånger. Blommor och kransar kommo henne ock under aftonens lopp rikligt till del. Föreställningen gick för öfrigt under hr Nordqvists ledning synnerligen bra.

— I måndags uppfördes »Den stumma» med hr Lemon som gäst i Masaniellos parti. Det är nu tre år, sedan hr L. sist uppträdde, och tyckes hans stämna under denna tid hafva vunnit något fasthet, om ock äfven nu en väl stor sentimen-

KAREN BRAMSEN. ELLEN BECK. HENRY BRAMSEN.

talitet stundom tar öfverhand. Härigenom förlorade bl. a. den bekanta slummerarian, oaktadt den föredrogs mjukt och vackert, något af sin glans, hvartill äfven bidrog, att den sänkts en ton. Framställningen i sin helhet hade emellertid obestriddliga förtjänster och mottogs af den ganska talrika publiken med mycket och varmt bifall. Fru Östberg som prinsessan briljerade som alltid med sin sång, och hr Selligren var en förträfflig Pietro. Hr Nyblom föreföll indisponerad. Titelpartiet återgafs uttrycksfullt af fröken Strandin. Det hela leddes af hr Henneberg.

OLYMPIATEATERNS andra program, den gamla Offenbachiaden »Tjufskytterne», slog betydligt bättre ut än »Primadonnan». Musiken har ju den Offenbachska sångmöns glada och melodiosa charme i fullt mått och texten är passabel nog, i jämförelse med mycket af våra dagars spasmodiska operettupptåg. Hvad utförandet beträffar, kunde detsamma vokalt ha varit bättre, men teatern förfogar tyvärr ej öfver några märkliga röstresurser. I öfrigt gick spelet med lif och fart, och fröknarna Kolthoff och Eklöf samt hr Strömberg och Lambert drogo hvar på sitt håll försorg om att det glada lynnet inte fördunstade.

SYSKONEN BRAMSEN OCH ELLEN BECK — se där en trio, som säkerligen öfverallt kommer att vinna framgång. Tvänne konserter härstädes hafva redan förvärfvat dem en talrik krets af vänner och beundrare. Hr Henry Bramsen är från föregående uppträdanden härstädes känd som en synnerligt solid och skicklig violoncellist, och sina bästa egenskaper som sådan synes han nu ytterligare hafva utvecklats. Hans utförande af Locatellis sonat i D-dur samt Schumanns Andante och Poppers »Elfentanz» gaf härför ett talande bevis. Fröken Karen Bramsen har visst också förut uppträdt härstädes. Hon är en duktig violinist med både bredt föredrag och god uppfattning. Ett bland de båda syskonens bästa nummer var Händel-Halvorsens »Passacaglia» för violin och cello, som utfördes med ett samspel, stående öfver allt beröm.

En alldeles ny och synnerligen intressant bekantskap för hufvudstadspubliken var fröken Ellen Beck. I besittning af en ståtlig mezzosopran, jämnt utbildad i alla register, synes hon höra till de sängerskor, som verkligen fullt kunna sätta sig i och gifva ett riktigt uttryck åt de kompositioner, hon har att föredraga. De mest olika skiftningar komma i hennes föredrag till sin rätt. Hon liksom syskonen Bramsen har ock på de båda konserterna inhöstat det lifligaste bifall och som sagdt förvärfvat många hängifna vänner.

KONSERTFÖRENINGENS första folkkonsert blef en ny konstnärlig lager åt den lifsfrodiga föreningen och dess dirigent och på samma gång början till en ny insats i det på skilda håll pågående kulturarbete, som har till mål att skapa skönhetsvärden åt vårt folks breda lager. Man

Förnämsta tvättmedel

Äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS Prima Tvätt-Tvål

kunde nog, i betraktande af det oerhördt låga biljettpriset, haft rätt att vänta sig en ännu »folkligare» publik än den, som nu till sista plats fyllde Musikaliska akademimens stora sal; men det nya i själfva företaget får väl anses som orsaken till att de »verkliga» arbetets söner ej samlats i större utsträckning för att lyssna till vår tonkonsts mästare.

Konserten inleddes med ett kort föredrag om den orkestrala musiken och om de tonsättare, hvilkas namn prydde aftonens program, framsagdt af hr Knut Nyblom, hvarefter orkestern utförde Ludvig Normans sköna konsertouverture i ess-dur, som genast satte publiken i stämning.

Följde så Wilhelm Stenhammars brusande och inspirerade pianokonsert i b-moll, en värstrålande melodiväfnad, i hvilken man tycker sig höra upptakterna till ett nytt tonskede i svensk musik. Kompositen utförde själf hufvudstämman och skördade härför starkt bifall.

Efter Conrad Nordqvists pompösa och af en gröfre struktur präglade sorgmarsch samt sånger af Emil Sjögren och W. Peterson-Berger, hvilka senare sjöngos med känd talang af fru Dagmar Möller, afslöts konserten med Beethovens symfoni nr 4.

ABR. LUNDQUISTS k. hofmusikhandel, denna hufvudstadens största musikhandelsfirma, grundad år 1849, har i dagarna fått sina välkända lokaler vid Malmorgsgatan betydligt utvidgade. En af affärens hufvudgrenar är nämligen försäljningen af flyglar och pianon från de förnämsta in- och utländska fabriker, och utvecklingen af det år 1891 grundade pianoetablissemmentet har nu nått så långt, att det blifvit nödvändigt att inreda så godt som hela den stora våningen en trappa upp för detta ändamål.

Ett besök i den vackra lokalen, där de många instrumenten ståtligt fylka sig i led utefter väggarna, är redan i och för sig af intresse. Främst bland firmanamnen lyser Bechstein med sina förnämmt monterade instrument, hvilka klangsköna ton beredt dem hedersplatsen på världsmarknaden. Öfriga representerade firmor utgöras af Feurich, Westermayer, Stiebel m. fl. samt ett antal svenska fabriker.

Den betydande affären, hvilken, som bekant, utom instrumentlagret, omfattar en stor musikförelagsaffär, musikhandel och konsertbyrå samt äger filial vid Stureplan, innehafves numera af hr Georg Abr:son Lundquist, en son till affärens, för några år sedan afidne grundläggare.

NR 22 AF DAMERNAS MUSIKBLAD, utgifvet af fru Ellen Sandels, är ett synnerligen intressant nummer, som innehåller ej mindre än fyra kompositioner. Inledningsnumret utgöres af »Filippinvals» af Richard Wagner, en nyupptäckt komposition af den store mästaren, med en pikant tillägnan till en af hans väninnor. Vidare följer »Sapphiskt ode», sång af J. Brahms, ett af fröken Ellen Becks mest förtjusande programnummer; så ytterligare en »Engelsk Pas de quatre», arr. af Ellen Sandels, samt slutligen Studentmarsch och Polonaise ur op. »Die Mädchen von Schilda» af Albin Förster.

Såsom synes söker Damernas Musikblad tillfredsställa alla smakriktningar. Stora klassiska och mer och mindre framstående moderna kompositörer finnas oupphörligt representerade i denna publikation, som vänder sig till de vidaste musikalska kretsar, särskildt de musikalska genomsnittshemmen. Priset är ju ock så billigt: endast 6 kronor för helt år, då man erhåller 24 nr pr år med minst ett 70-tal kompositioner samt därjämte en hel musiktidning med intressant text på köpet.

I Iduns Hjälpreda

för Hemmet läses under rubrik
»Om hudens vård»:

— — — Bland alla de medel, som rekommenderas för bevarande eller förbättrade af hyn, anses boraxbenzoë såsom et bästa — — — Mot finngig och oren hy är bästa medlet en längre tids begagnande af borax benzoëtvål — — —

**HENRIK GAHNS
Borax-Benzoe-Tvål**

omtyckt sedan många år, säljes i parfym- & tvålbodar m. fl.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

FACKSKOLAN FÖR HUSLIG EKONOMI
I UPSALA.

(Föreståndarinna. fröken Ida Norrby.)

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 28—29 Nov. 1902.

Söndag: Marmite-Francaise; kokt gös med holländsk sås; bräserverad oxhare med potatis-petits-choux; ananas i gelé.

Måndag: Sjömansbiff, klappgröt med mjölk.

Tisdag: Engelsk kalffringa med potatis; floy.

Onsdag: Biffpaj; rabarbersoppa.

Torsdag: Ärtor och fläsk; fraspannkakar med sylt.

Freitag: Stekt, benfri abborre med potatis; hafregrynsvälling.

Lördag: Kötsoppa; pepparrotskött med potatis.

RECEPT.

Marmite Francaise (f. 12 pers.)
4 lit. stark, klar konsommé, 2 kokta kycklingar, 1/4 lit. små, hvita lökar, 1 knippa morötter, 1 kålrot, 1 selleri, 1 blomkålshufvud.

Märgbröd: 6 kuvertbröd, 1 hg. smör, persilja, 1 msk. smör.

Beredning: Rotsakerna ansas. Morötterna skäras som små karotter, sellerin i vackra bitar, kålroten uttages med legymjärn till små runda bollar, blomkålen skäres i bitar och alla legymerna kokas mjuka i ätt saltadt vatten. Hönsköttet skäres i tärningar och lägges tillika med legymerna i soppskålen, och den beta consommén tillsläs.

Till märgbröden skäres brödet i tunna skivor, som stekas lätt i smöret. Märgen, som legat i vatten ett par timmar, skäres likaledes i skivor, som läggas på brödet. De öfverströs med hackad persilja och insätts i ugn. Serveras till soppan.

Bräserverad oxhare (f. 12 pers.)
2 kg. oxhare, 1 hg. späck, 1 but. rödvin, 1 tsk. salt, 10 pepparkorn, 4 lagerblad, 1 purjolök, 2 morötter, 1 selleri.

Till stekning: 2 msk. smör, salt, buljong.
Sås: 1 msk. smör, 3 msk. mjöl, köttsky, 1 del. tjock grädd, 1 hg. skinka, 1 burk champignoner.

Beredning: Oxharen nedlägges i en lag af kryddorna och vinet och får ligga 3-4 dagar. Det tjocka skinet borttages, och haren bultas och späckas. Bynes i smöret, saltas och påspädes med buljong och får långsamt steka färdig omkr. 2 tim.

Såsen beredes enligt allmänna regler för såser. Skinkan skäres i aflånga fyrkanter och tillsättes såsen jämte champignonen.

Potatis-petits-choux (f. 6 pers.)
1 lit. potatis, vatten, salt, 2 1/2 del. vatten, 30 gr. smör, 125 gr. mjöl, 4-5 ägg, salt, socker

Till kokning: 1/2 kg. flottyr.

Beredning: Potatisen skalas, kokas mjuk och passeras. Vatten och smör kokas upp, mjölet siktas och iröres hastigt, och massan får koka, tills den släpper pannan, afsmakas med saft och socker. Potatisen nedblandas därefter. Med sked tagas små bullar, som kokas gulbruna i flottyr och uppläggas på gräppapper att afrinna.

Ananas i gelé (f. 6 pers.)
1 burk ananas, 1 lit vatten, citronsyra, 200-300 gr. socker, 15 blad gelatin, 2 äggvitor.
Beredning: Ananasspadet, vattnet,

**Göteborgs
Kexfabriks
Ping Pong,
Bästa Ett-öres Kex
i marknaden.**

sockret och citronsyra efter smak upphettas, det spolade gelatinet tillsättes, äggvitan slås till lätt skum och ivispas, hvarefter allsammans får ett uppkok. Geléet silas genom duk och ett par kkp däraf slås på bottnen af en vattensköld kranform och ställes ut att stelna. Formen fylles därefter med ananassen, skuren i vackra skivor och sist med resten af geléet. Utställes åter att stelna. Uppstjälpes och serveras med bakelser.

Klappgröt (f. 6 pers.)
1 lit. vatten, 1 1/2 lit. saft, 1 kkp. mannagryn, 1 1/2 msk. potatismjöl.

Beredning: Vattnet och saften kokas upp, mannagrynen ivispas och få koka omkr. 10 min., då gröten afredes med potatismjölet, utördt i litet kallt vatten och får ett kort uppkok. Gröten upphålles genast i en stenkruka och sättes ned i kallt vatten. Den vispas kraftigt häri, tills den är ljusröd och porös omkr. 20 min.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsarinna öger att å denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift. Till Iduns läkare.

ASSA OCH ULLA. Vi antaga, att ni är en och samma person. I alla händelser är behandlingen den samma i båda fallen, ty alla de omnämnda

krämporna äro blott symptom af blodbrist och nervsvaghet. Första villkoret är väl, att ni öfverger er absolut olämpliga, föga blodbildande diet. Jämför i öfrigt svaret till Götha i n:r 14. Men nödvändigt torde i alla händelser blifva, att ni tar en längre tidledighet från ert arbete.

39 AR. Se svar till I. D. 2) i n:r 5. Äro blödningsarne rikliga och ihållande verka de naturligtvis kraftnedsättande. TACKSAM. Se svar till Besvårad i n:r 5.

MÅNS. Något »säkert» medel torde knappast finnas. Jämför svaret till Z-A i n:r 1.

OLYCKLIG. 1) Ja. (»Slag förorsakas i de flesta fall af hjärnblödning»). 2) Hur länge det kan dröja, är oss naturligtvis omöjligt att säga, men »tiden är dyrbar». 3) Vanligen, att hjärtat ej arbetar normalt.

35-ÅRIG DAM. 1) Blott genom en gång i veckan företagna utkrämningar, (jämte behandlingen under 4) o. 5). 2) Hvilken som helst, blott den löddrar sig rikligt och lätt. Viktigare är, att ni använder varmt (ca 50 grad.) vatten vid tvättningarna. 3) Är ni, som ni säger frisk, har ni naturligtvis ingen nytta af någon inre medicin. 4) o. 5). Tvättningar hvarje kväll eller morgon med bomull (vadd), blött i följande lösning: garfsyra 5 gram, resorcin 10 gram, eau de cologne 50 gram, camphersprit 150 gram, glycerin 10 gram.
D:r —d.

FRÅGOR

ENHVAR af Iduns läsarinna öger att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till bevarande af läsekreten. Äro frågorna af den art, att de rätteligen höra hemma i annonsafdelningen, intagas de dock icke.

N:r 551. Hur skall jag baka engelska pepparkakor, så att de ha samma smak och utseende som fabriksbakade? Likaledes biscuits?

Kajsa Varg.

N:r 552. Kan kvitten forplantas genom sättkvistar?

A. E.—m.

A. B. FREJA-MAGASINET
Specialaffär för Damartiklar
STOCKHOLM
FÖRSÄLJNINGSLOKAL:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18
29 DRÖTTNINGGATAN 29
KONTOR och LAGER:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18

N:r 553. Hade tänkt i blå varp få slå in till 3 olika klädningsstyg i färgerna grått, blått och rött. Ville moster Emma råda mig, hur jag bör solfa och knyta upp för att få dem något olika? Möjligen kunde två få vara lika. Hvilket n:r på varpen? Ha några särskilda inslagsgarnen företräde?

Flitig.

N:r 554. Hur skall jag fästa den lossnade namnskölden på ett album? Skölden är af metall och pärmen af pressadt siden.

Eget bo.

N:r 555. Hur ställer sig priset för servis med monogram? Man måste väl beställa den? Hvar?

Eget bo.

N:r 556. Hvilka kunskaper fördras för att blifva lärarinna i huslig ekonomi? 22-åring.

N:r 557. Hur skall man använda franska päron som ej vilja mogna?

Orolig husmor.

N:r 558. Vill någon säga mig namnet på en treflig, vacker småstad vid sjö eller haf, med billiga skatter och lefnadsomkostnader?

Lisa.

N:r 559. Ville så gärna lära mig s. k. chromo-målning (färgläggning på glas af fotografi). Finnes någon bok, som gifver vägledning däri, eller är det nödvändigt att taga lektioner för att kunna lära sig det?

Intresserad flicka.

N:r 560. Kan någon säga mig, hvart man skall vända sig för att erhålla plats i familj i London eller Hamburg?

Svensk flicka.

Köp svart Siden!

Begär mönster af vårt garanterade solida siden från 90 öre till 15 kronor pr meter.

Specialitet: Nyaste sidentyger för brud-, sällskaps- och promenadtoalletter, äfven kulörta och hvita.

Vi sälja i Sverige direkt till privata och sända de utvalda sidentygerna tullfritt och franko till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern (Schweiz).

— Siden-Export. —

Aktiebolaget
Nordiska Kompaniets

(f. d. K. M. Lundberg & Joseph Leja)

STOCKHOLM

Jul-Katalog

innehållande c:a 2,500 illustrationer

sändes på begäran gratis och franko om denna annons åberopas.

HÖGSTEDT & CO
32 Regeringsgatan 32
— Stockholm —
Specialitet:
Bordeaux- & Bourgoine-viner.
Billiga priser.

Högstedt & Co
32 Regeringsgatan 32
— Stockholm —
Specialitet:
Bordeaux- & Bourgoine-viner.
Billiga priser.

Prima ren sockersyltad
HJORTRONSYLT,
till billigt pris, i parti och minut hos
J. V. & E. NYBERG, Örnsköldsvik.

LINNE!
Innan Ni köper linne, begär profver och prislista å våra handväfda Duktyger, Servietter, Handdukar och Lakanslärftr m. m. Linnevärfveriet, Borås.

Stor besparing i hushållet.
I alla välförsedda speci- & delikatessaffärer finnas nu
Winborgs Kräm- & Tärtpulver,
hvaraf erhållas, om det användes enligt beskrifning, de delikataste tårter, kakor, krämsåser m. m., allt utan användande af ägg.
Aktiebolaget TH. WINBORG & Co.,
Kongl. Hofleverantör.

För Husmödrar

Bäst, elegantast, modernast

är

Iduns Modetidning.

Prenumerera genast

i närmaste postkontor eller bokhandel för 4:de kvartalet om Ni vill erhålla vårt lands innehållsrikaste modetidning.

Prenumerationspriset är för kvartal å planschupplagan endast kr. 1.50, å den andra upplagan endast 1 krona.

För Husmödrar

ÄNNU KUNNA MED FÖRDEL Vy- och illustr. Brevkort köpas hos *John Fröberg, Fin-spong*. 10 st. 35 öre, 20 st. 60 öre, 50 st. kr. 1,10, 100 st. kr. 1,90, 200 st. kr. 3,70, 500 st. kr. 8,50, 1000 st. kr. 16,—; alla sorterade. *In-sänd beloppet.*

N:r 561. Kan någon säga oss någon treflig teaterpjäs för fyra personer? Rolig måste den vara!
Emma och Stina.
N:r 562. Är det någon som lider af lombojdhet i förening med susning för öronen och som med framgång begagnat så kallade örontrummor? Jag är 26 år, har lidit af lombojdhet i snart 10 år, har upprepade gånger blifvit af läkare behandlad med luftinblåsning genom näsan. Jag har aldrig ondt i öronen, och läkarna kunna ej uppläcka något fel i mina öron; men de bli ej bättre. Jag undrar, om örontrummor göra någon nytta vid detta slags döfhed? Hvert skall jag vända mig för att få sådana, och hvad är priset å dem?
Ny oktobersprenumerant.
N:r 563. Hvarmed skall en helförgylld möbel i stil Louis XIV klädas för att bli fullt stilenig? Och hvar erhålles den lämpligaste klädseln billigast och varaktigast? Hurdan golfmatta lämpar sig bäst härför?
Elisif.
N:r 564. Vore tacksam för beskrifning på god s. k. korfkaka.
Ellen.

SVAR

ENHVAR af *Iduns* läsarinna uppmanas *lyftigt att till inbördes nytta i mån af förmåga besvara insända frågor. Svaren insändas till redaktionen, och angifves all tid tydigt nummer å den fråga de gälla. Åt de tre af våra läsarinna, som under årets lopp tillfyllstgörande besvarat det största antal frågor, komma vi som en uppmantran att vid dess slut utdela tre pris. Hvardera bestående af 25 kronor. Förden skall bör en hvar, som insänder svar, alltid underteckna med samma signatur.*
N:r 435. Sök komma in vid Röda Korsets sjuksköterskehem. Se för öfrigt svaren n:is 44, 271, 288 i Idun, nu pågående årgång. Likaså bör ni skaffa eder och läsa D:r Vretlinds praktiska bok om sjukvård i hemmet. Är ni gammal Idunsprenumerant, så finner ni i flera årgångar uppsatser i ämnet, särskildt i 1896 års Idun, n:is 19—21.
Olga.
N:r 440. Karlsbad är ju sedan gammalt känt och erkänt. Eder läkare bör kunna råda.
Olga.
N:r 441. Åtskilliga trädgårdsskolor finnas, t. ex. Espanäs, som förestås af fru Stina Svartling, fröken I. Schmidts praktiska trädgårdsskola i Karlshamn samt Malmisjö Trädgårds- och Konstskolor. Prospekt erhållas på begäran. Efter genomgången läroetid kan ni få plats i större trädgårdsmasteri eller också kan ni ju för egen räkning övertaga någon mindre trädgård.
Olga.
N:r 447. I droghandeln och på apotek.
Olga.
N:r 450. Ja ni kan samtidigt genomgå bägge kurserna. Alla upplysningar får ni på begäran, om ni tillskrifer »Handarbets vänners byrå», Stockholm. Priset är 15 kr. pr månad, och då får ni ej ha stora pretentioner. Tjunders byrå skaffar eder sådan. Materialer till arbetena i broderikursen hållas naturligtvis af eleverna själfva, som då behålla sina arbeten.
Olga.
N:r 451. Ja, tillstånd måste sökas och firman intogas i handelsregistret. Ansökan därom sker hos magistraten för staden och hos Konungens Befallningshafvande för landsbygden.
Olga.

N:r 453. Syltade päron med citronsmak. Päronen förvällas lätt, läggas i kallt vatten, få sedan rinna af på linne. Af lika vikt socker kokas en lag, som påhållas päronen. Följande dag kokas lagen åter upp, och päronen få koka däri 20 å 30 minuter. Päronen nedläggas i burkar, och lagen öfverhålles. Efter några dagar fransilas lagen, får koka något med litet mera socker och de skurma skalen af 2 å 3 citroner, allt efter den mängd päron man har, hvarefter alltsammans öfverhälles päronen, och burkarne öfverbindas på vanligt sätt.
Olga.
N:r 454. Väl ansedda dansinstitut äro fru Lotten Håkansson-Katz' samt fru M. Calléns. Priset för en termin, bortåt 3 månader, brukar vara 15—20 kronor.
Olga.
N:r 456. Brukar hvarje år tillkännagifvas i »Post- och inrikes tidningar».
Olga.
N:r 458. Fläskkorf: Fläsk, något mer magert än fett, males 3 gånger på köttkvarnen, blandas en timma med salt, starkpeppar och helt litet socker. Spådes litet i sänder med kall, kokt mjölk. Spritas i krokfjelstrer, omsorgsfullt rengjorda, helst oxfjelster, ty de af svin ha större benägenhet för att härska. Korfvarne strykas med salt och få ligga 8 å 10 timmar, hvarefter de tagas upp ur den bildade laken, strykas väl af och nedläggas hvarfats med rikligt salt i en bytta. Litet kallt vatten påhålls.
Olga.
N:r 459. Den af eder omnämnde mångmiljonären Carnegie är numera bosatt i London, men någon närmare adress kan jag för tillfället ej gifva eder.
Olga.
N:r 460. Det måste finnas mycken inneboende talang, om man skall kunna lära sig själf att måla, om ni därför har tillfälle att taga åtminstone ett tiotal lektioner, har ni större hjälp däraf och kommer längre än efter ett helt års famlande och försökande på egen hand, ty det ges en mängd små »knepe», som man ej själf kan komma underfund med och hvilka både underlättar och förbättrar arbetet. En mycket god handbok är Joenniches »Handbok i akvarellmålning», pris 1.50.
Olga.
N:r 461. Ni menar tydligen det privata gymnasium, som förestås af D:r Hugo Philip och ingenjör A. E. Hellgren. Gymnasiet började den 28 siltidne augusti sin 19:e termin. Årsredogörelse och prospekt tillsändas eder efter därom framställd begäran.
Olga.
N:r 468. Bäst är att ni sätter eder i direkt förbindelse med prästerskapets ämne- och pupillkassa.
Olga.

Vid inköp af flyglar, pianon och orglar

erbjuder undertecknad sitt biträde gratis åt alla dem, som abonnera på *Damernas Musikblad* och *Idun*. Instrumenten afprovfas och samvetsgrant utlåtna lämnas.
Stockholm, Kungsg. 13, i okt. 1902.
ELLEN SANDELS,
utg. af *Damernas Musikblad*.

N:r 470. Fukta fläcken med vatten och strö cigarraska därpå. Då denna legat på en stund, brukar fläcken kunna gnidas bort. Efteråt kan gnidas med litet fotogen och en yllelapp.
Olga.
N:r 471. I *Iduns* hjälpreda för år 1895 återfinnes följande recept på russinvin: På ett halft kg. krukrussin slås 20 liter kokande vatten, ställes i 14 dagar att jäsas, filteras och buteljeras. I hjälpredan för 1899 finns ännu ett recept.
Olga.

Prenumerera på Iduns Modetidning

SMÅ ODYGDSPÅSAR. SKISS AF KLARA.

Jag är endast en gammal fru, som lever fram mina dagar i en småstads- vrå, långt borta från det pulserande lifvets brännpunkt.
»Lever fram» — det var nu ett fattalt uttryck, men det får stå där ändå, ty börjar man en gång att stryka, så blir det ingen ända på det. Jag har i alla fall mina små intressen — jag säger små, ty jag kommer aldrig att göra något försök med att reformera världen; därtill känner jag mig alltför svag och alltför — mäklig. (Ja, där där står det nu, men som det ju är

Tandläkare ARVID LING,
Norrmalmsgatan 1, 2 tr. Rådfrågningstid 2—3/3. Tel. Brunkeb. 106.

Tandläkare John V. Lindh-Hygrell,
17 Karlavägen 17.
Hörnet af Sturegatan och Karlavägen. Allm. Tel. 130 57.

Tandläkare Sjöquist
6 Sturegatan 6. Riks 4591. Allm. 5463. Rådfrågning 2—3.

Tandläkare G. W. Widfond,
Drottninggatan 74.
Artific. tänder från 2 kr. st., plombering m. m. Rikstel. 2754. Brunkeb. 2190

Doktor J. Arvedsons Kurs i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk gymnastik.
medför enligt kongl. m:ts medgifvande samma kompetens och rättigheter, som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm.

Professor G. Cederschöld
behandlar med egen massagemetod mag- och tarmsjukdomar, kvinnosjukdomar. kronisk snufva och svalgkatarr m. m.
Engelbrektsg. 5. Träffas hvardagar 2—4. Allm. Tel. 184 51.

KNEIPP BADEN
Bora. Norrköping
Kurort. Vattenbehandling, m. m. Öppen året om.

Ylleklädningar
i afpassade bitar å 6 mtr, extra fin Engelsk Cheviot, svart, mörkblå och rödbrun, som kostar 12 kr., bortslumpas af en händelse till kr. 7: 75 pr styck.
Hörnboden,
6 Observatoriegatan 6, STOCKHOLM.

Mot magplågor
äfvensom vid fall af hämorroider har behandling med Salubrin ofta medfört lindring och varit till nytta, då Salubrinet användts på sätt, som i bruksanvisningen angifves.
Naturligtvis bör man i dylika fall, äfven då man finner nämnda behandling göra god nytta, snart anlita läkare för att erhålla fullständig ledning med hänseende både till sjukdomens behandling och förekommande af återfall.
Salubrin tillhandahålls i parfym-, speeri- och färgaffärer. Partilag hos Geijer & Co, Stockholm.

Foulard-Siden 85 öre
till kr 5: 20 pr meter, porto- och tullfritt! Profver omgående; likaså af svart, hvitt och kulört *Henneberg-Siden* från 85 öre till kr. 20: 85 pr meter.
G. Henneberg, Siden-fabrikant (k. & k. hofl.), Zürich.

Zanderska Helpensionen för flickor
å egendomen Ström (25 min. väg från Saltskogs station nära Södertelje), belägen vid en vik af Östersjön, mellan barrskogsklädda höjder i en för sitt hälsosamma klimat känd naturskön trakt.
8-klassig elementarskola med undervisning i musik, handarbete och hushållslära. Språkundervisning meddelas af infödda lärarinnor, som bo i skolan. Konfirmationsundervisning meddelas. Vårterminen börjar den 19 januari 1903. Prospekt sändes och anmälningar af nya elever emottagas af
HELENA HALLSTRÖM, Ström, Saltskog.

Bankaktiebolaget Södra Sverige
2 Drottninggatan, hörnet af Strömgatan.1.
Telefon: Riks 57 28, Allm. 54 25.

Hemsparkasseräkning
antingen med $4\frac{1}{2}$ % ränta och sex månaders upps. eller med 4 % ränta och vanliga sparkaserviktor, efter insättarens val.
Bössor hemsändas efter rekvisition pr post eller pr telefon samt finnas tillgängliga för afhenting.
Upplysningar lemnas och beställningar mottas äfven tillsvärdare af
Fru A. NAUCKHOFF,
Kommandögatan 10. A. T. n:o 128 45, träffas såkrast 10—11 f. m.

A Aktiebolaget Holmqvists Boktryckeriförlag i Stockholm äro i bokhandeln utkomna:
Ur minnet och dagboken.
Tredje delens första, andra och tredje häften. Erindringer ur min egen och andras lefnad af B Wadström. Denna del utkommer i 4 häft. å 128 sidor hvardera; 1 kr. häft. — »Synnerligen intressant». Tredje häftet innehåller bl. a.: D:r Ullfs »Kyrkomötestankar». — Minnen af hofviken Märtha Eketrå. — Ur min brefsamling. — Dagboksanteckningar m. m.
OBS! Begär de omarbetade och förbättrade upplagorna af

Om Barnavård
Den moderna lungsofsbehandlingen
af D:r **Henrik Berg.** Arbetet utkommet i 18 häft. å 25 öre. Inb. 5 kr. — »Mycket lärorikt»
af D:r **Henrik Berg;** 19 häft. å 25 öre. Inb. 5 kr. — »Läsvärdt för alla».

Stockholms Dagblad
Morgon- och Aftontidning.
Observera *Stockholms Dagblad*s rikhaltiga, lättlästa, illustrerade **Söndagsnummer.**

Formulär till tjänstebetyg
för tjänare och biträden, praktiska och bekväma, i häften å 25 öre hos
Psilanders Pappershandel, Göteborg.

Fru Stina Rodenstams Slöjd- och Hushålls-Skola,
Hudiksvall.
Huslig ekonomi, matlagning, kläd- och linnesöm, konstväfnad stykning, handarbete, glödritning, träskärning, etsning m. m. Vårterminen börjar 20 jan. Prospekt på begäran.
Profva **»Elefantens jästmjölk»**
Enastående fabrikat. Ensamsförsäljare A.-B. G. Marén & Co, Sthlm.

För möblering
af matsalar, herrum, salonger, sofrum, restauranter, kontor, villor etc., torde illustr. prisik. begäras från
OSCAR EDV. EKELUNDS Snickerifabriks-Aktiebolag, Adr. Wirserum.
40 år sedan affären grundades. Solidt och prydligt arbete, snabb expedition och moderata priser. Specialitet: Ekmöbler.
Försäljningsaffärer:
Stockholm: Birgerjarlgatan 22. Göteborg: Grönsakstorget 2.

PIANINOS
och **FLYGLAR**
af **C. Bechsteins**
världberömda fabrikat.
Feurich, Westermayer etc. samt från de förmåsta svenska fabrikerna.
Förmånliga betalningsvilkor.
Aldre instrument tagas i utbyte.
Abr. Lundquists
Pianoetablissement.
8 Malmtorgsgatan 8, 1 tr.

Köp billigt och bra!
STRAMALJ och BOJ till PORTIERER och HANDARBETEN.
Största färgsortering, låga priser.
KLÄDEN etc. till **PROMENAD-DRÄKTER.**
Profver på begäran.
GEORG S W Ä R D,
Norrköping.
Platsagenter antagas.

Örebro
Albert-Kex
— är »Högsta Kvalité»! —
(3)

dant!) — och andra rariteter, och som-
marn hade gått som ett nafs, fast det
var lite vått ibland.

Så kom Postkalle en dag och stack
åt mig ett bref. Jag vände på det, sy-
nade det på alla kanter och tittade
på stämpeln.

Från någon af mina flickor (de äro
naturligtvis fruar nu) var det icke,
det såg jag genast. Bokstäfverna voro
så underligt slängiga och i enå hör-
net fanns en stor bläckfläck som man
sökt att skrapa bort, men då hade det
gått ett litet hål på kuvertet.

»Det är någon, som har små barn och
mycket att göra,» sade jag. Se, jag är
alltid färdig att dra mina slutsatser.

Men så öppnade jag brevet till sist,
för att få veta hvem som hade skrivit
det.

Greta var också lite nyfiken, och
stod där med ett frågetecken i hvar-
dera af sina runda, grå ögon. Och
för att så fort som möjligt tillfredställa
hennes nyfikenhet, så tittade jag strax
efter hvad som stod nederst på fjärde
sidan.

Där stod Concordia.
»Concordia Millerstedt» — ropade jag
till.

»Jag känner ingen annan Concordia...
En gammal vän till mig, och det ska
bli roligt höra hur världen lever med
hennes.»

Hon hade det mycket bra. Att hon
hade en god man och tre barn det
visste jag förut, men nu hade hon tillagt
dem epitetet 'söta' och det var alltid
något nytt.

De hade eget landtställe med godt
utrymme, och brukade alltid bjuda ut
någon vän att bo i deras lilla gåstrum.
Nu hade hennes tankar fallit på mig.
Det var ju lite sent på sommaren, och
Concordia, som var ganska mycket upp-

**Stomatol-
Tvål**

beredd af de finaste oljor, är till
följd af sin stora Stomatolhalt
utan gensägelse den bästa i han-
delen förekommande tvålsort för
hudens rationella vård. (B)

tagen af hushållsbestyr, hade ej alltid tid
att vara sällskaplig, men ville jag ändå
komma, så vore jag så hjärtans väl-
kommen.

»Greta du, hvad säger du därom?»
»Att tant ska resa, naturligtvis.»

»Men du då, biten min?»
»Jag hälsar under tiden på hos min
bror och svägerska — de ha länge
bedt mig därom.»

Ja, så blef det bestämdt att vi skulle
resa om ett par dar, båda två, fast
åt hvar sitt håll, och Malena skulle
under tiden plocka ner körsbären från
träden, samt sylta och safta. (Hon kan
allting, den Malena, bättre än jags själf,
fast det låtsar jag, förstås, inte om).

Vi gäfvos oss i väg på samma gång,
Greta och jag. Skakade hand i träd-
gårdsgrunden och kastade en sista ve-
modsblick in i skuggan af den stora lön-
nen, där vi haft det så trefligt till-
sammans under de redan gångna som-
mardagarne.

»Au revoir,» sade Greta, (hon har gått
i stadens bästa pension) och så skildes
vi åt efter ännu en handtryckning.

När jag klef ur kupén vid Sköller-
sta station, såg jag en mycket kor-
pulent dam stå på perrongen, med en

pojke vid hvardera handen. Jag såg
genast att det var Concordia, och för-
stod då att den ene af gossarne var
hennes Olle, och den andra hennes Putte,
eller också tvärtom, ty som de voro
tvillingar liknade de hvarandra som
ett par bär.

Hon kände också genast igen mig,
hvilket smickrade mig litet, ty vi hade
inte träffats på sju år. Vänskapen har
ett fint väderkorn, men jag hade nog
heller inte förändrat mig mycket sedan
vi träffades sist.

På andra sidan om stationshuset väntade
en lätt korgvagn, och färden till
deras landtställe gick bra om jag
undantar att Olle och Putte sparkade
mig på smalbenen, så att de voro
blå, när jag senare på kvällen blef
i tillfälle att undersöka dem. Putte ville
också nödvändigt köra genom grunden,
som Olle höll öppen, med den naturliga
påföljd att vagnen höll på att stjalpa
mot en grindstolpe.

»Min söta gosse,» sade då Concordia,
»du får allt ta några körlektioner innan
jag lämnar tömmarne åt dig, härnäst,»
men när vi kommo till nästa grind
upprepades samma farliga experiment
utan föregående lektioner.

Jag vill nu ingenting säga om Con-
cordias uppfostringsmetod — ty det är
bäst att hvar och en får sköta sig
själf, bäst man kan. Jag vet bara att
mina egna flickor aldrig fingo så myc-
ket som ta i ett par tömmar en gång,
men min man bestod oss heller aldrig
med ekipage.

Själfva Millersjö, var riktigt nått och
trefligt, det måste jag medge, och gån-
garne voro krattade mig till ära. Längs
efter ena gafveln på huset fanns en
lång veranda, och där stod en liten
flicka uppflugen på barriären, och vif-
tade med sin ena fot, (som var klädd

Fallande räntor
beröra ej
Lifräntetagare.
De hafva en fast inkomst för lifstiden
LIFFÖRSÄKRINGSBOLAGET
MUTUAL LIFE
lämnar högsta möjliga lifränta på
inbetaldt kapital, ända till 21 % och erbjuder
deras största möjliga soliditet genom
sina fonder på
1,316 millioner kronor.
Öfver 6³/₄ millioner utbetalas årligen till
6,285 lifräntetagare.
Tariffer tillhandahållas och upplysningar
lämnas beredvilligast å bolagets kontor,
Strömsborg, Stockholm.

med en brun känga utan knappar) ty
händerna voro upptagna på annat vis.
Med den ena höll hon sig fast vid
verandastolparne och i den andra höll
hon en jättestor smörgås, som hon emel-
lanåt tog sig en bit af, fastän klockan
bara var fem på aftonen.

Nu tycker jag att det är ett oskick
att barn ska få äta på hvad tid af
dagen som helst, och inte fingo mina
egna flickor göra det, det vet jag
visst. Men jag kom äfven senare under-
fund med att lilla Lisa jämt åt smör-
gås och jämt var högt uppflugen nå-
gonstans där hon kunde komma åt.
(Forts.)

TIDSFÖRDRIF
SKÄMTCHARAD.
Mitt första rent och bra kan låta,
Men också falskt, så man kan gråta,
Mitt andra dricks i alla land
Från Nordkap ned till Ceylons strand.
Mitt tredje efter krig man får,
Om man har lyckats få ett sår.
Ut mitt fjärde plår man bada
Och meta fisk och ro och vada.

Smycken
med briljanter, pärlor
och kulörta stenar,
modernast, solidast, bil-
ligast, i pris från 1 kr.
till 15,000 kr. hos
K. Anderson,
Hofjuvelerare,
1 Jakobstorg 1.
STOCKHOLM.

VYKORT
besvaras af Paul Nolte, Lübeck, Glocken-
giesserstr. 97, Tyskland.

Praktiska gångmattor.
Vid Krontorps gård, adr. Värmlands Björ-
neborg, försäljas till 65 öre pr meter vackra,
hållbara gångmattor, förfärdigade af star-
kaste cellulosa-fiber. Sändas mot efterkräf
Försök några meter på prof.

Det bästa hvetemjöl

**MALMÖ
BEST
PATENT**

Malmö Stora Wälsqvarn

fås — till hushållsbruk — äfven i 5
kg. originalpåsar med bruksanvisning.

Andra dragningen

äger rum den **1 Februari 1903.** Inköp af lottsedar bör ske
i god tid, emedan det visat sig, att desamma blifvit slutsålda långt
innan föregående dragningar. Pris för lottsedel 10 kr., beställning
till landsorten åtföljd af likvid och 40 öre (till rek. porto och
dragningslista).

Vinsternas belopp **700,000 kronor.** Högsta vinsten **50,000**
kronor.

Dramatiska Teaterns Lotteri,
Fredsgatan 32, Stockholm.

Lars Monténs Neutrala Kärltvål till ylletvätt och
Oleintvål till linnetvätt användes lämp-
ligast sålunda:

1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under
omröring 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plag-
gen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 à 38 grader.
Finnes hos de flesta specerihandlare samt i mina butiker.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 S:t Paulsgatan.
Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Gulmedalj i Stockholm 1897.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.
Stenkol, Cokes
Anthracit
Varumärke. **Carré-Briketter.** Varumärke.

Kontor:

Rikst.	22 Skeppsbron 22	A. Tel.
4 27	5 Strandvägen 5	22 88
22 20	1 Parmmätaregatan 1	60 19
20 12		61 98

Café & Restaurant RICHE

som öfvertagits den 16 November 1902 af undertecknad,
rekommenderar sig i allmänhetens benägna hägkomst.
**OBS.! Elegant festväning, för större och mindre beställ-
ningar.**
OBS.! Diner, bestående af fyra rätter, à 2 kr.
Vördsammast
J. A. PETTERSSON,
Operakällarens f. d. hofmästare.

Dockor.

Vi tillåta oss härmed att på det bästa rek-
ommendera våra tillverkningar på grund af:
Att alla våra Dockor äro försedda med
starka och välgjorda **krappar af tyg,**
hvilka icke endast äro mycket behagliga
och lätthandterliga utan äfven äga den stora
fördelen att genom sin styrka vara nästan
outsittliga i **motsats** till krappar af trä,
gipsmassa eller dylikt, hvilka både lätt
sönderfalla och äfven äro nästan omöjliga
att reparera.

Att klädseln å alla våra af- & på-
klädningsdockor äro af prima materia-
lier och sömnaden utförd med elegans
och **största noggrannhet,** hvarigenom
fabrikatet genom sin solidité är långt var-
aktigare än dylikt af billigare kvalité, hvil-
ket ju äfven lätt inses af hvarje praktisk
husmor. **Efterfråga** därför vårt fabrikat,
se och bedöm.

SVENSKA DOCKFABRIKEN,
32 A Götgatan, Stockholm.

Elever mottagas fortfarande i
Örebro Väfskola.
NINA von ENGSTRÖM.

ELEGANTA VISITKORT

IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI
17 Bryggaregatan 17
STOCKHOLM.

Lektyr.

Ett antal äldre årgångar realiseras till be-
tydligt nedsatta priser och erbjuda för dem
som förut ej äga desamma, en billig,
växlande och lärorik lektyr. Mot insän-
dande af nedannämnda belopp till *Expedi-
tionen af Idun, Stockholm,* erhålles in-
om Sverige portofritt:

Idun 1892	2: 25
Idun 1893 (n:r 1 felas)	2: 25
Idun 1895 (julnumret oberäknadt)	2: 50
Idun 1896 (d:o d:o)	2: 50
Idun 1897 (d:o d:o)	3: —
Idun 1899 (n:r 92 och julnumret slut)	3: —
Idun 1901 (med julnumret)	4: 50
Iduns julnummer 1894	0: 20
Iduns julnummer 1898	0: 50
Barngarderoben 1901 (12 n:r)	1: 75
Kamraten 1894 (n:r 19 felas)	1: 25
Kamraten 1897 (» 18 »)	1: 25
Kamraten 1901	2: —

Exp. af Idun.

100 kr. i månaden

förtjänas med lätthet af damer och
herrar, tillhörande den bättre sam-
hällsklassen. Enda villkoret är en
vidlyftig vänkrets. Någon erfarenhet
fordras icke. Ingen risk. För vidare
upplysningar hänvända man sig till
Asiatiska The-Magasinet,
Malmö, Kaptegangatan 7.

Medicine doktor Henrik Berg

yttrar om de svenska preparaten Dynamol och Stefanos i sin nya förträffliga bok »Om Barnavård» följande:

»Analysen af preparaterna och deras blandningar visa på att här åtminstone teoretiskt problemet att eftergöra kvinnomjolk fått en lycklig lösning. I praktiken tyckas äfven Dynamol och Stefanos stå sig alldeles förträffligt och segerrikt upptaga kampen med det utländska preparatet Mellins Food.»

Dynamol och Stefanos till salu å de flesta apotek samt i hvarje verkligt välsoorterad specierhandel.

Mitt hela myran flitigt drar
Till stacken under sommar.
Enstafvigt ord mitt hela är
Och mot charadens regler svar.

KNUT.

REBUS.

5 T ssSE II

H—LD B—M.

LOGOGRYF.

En nutidsbragd helt visst jag kallas kan,
Och ryktet prisar högt, med skäl den man,
Som gaf mig lif och glans och tunga.
Jag är en tolk för forna dagars id,
Och talar från en länge svunnen tid,
Ett språk, som aldrig skall förklina,
Som säkert intill sen'sta eftervärd
Skall föra våra runors segerfärd
Allt »med den äran» öfver land och riken.

På sju fötter jag går
Och i småord består:
Hvad är marken i gungly förvisst.
Hvad vid järnväg används.
Hvari tändstickor sänds.
Hvad i kortspel lär vara förnämst.
Hvad i tonskalan står.
Hvad du sade i går.

När som kisse dig gjorde förtret.
Namn på urgammal kung.
En, som sorgen känt tung.
Hvad i barnomens dar du tyckt om.
Smeknamn på liten gris.
Hvad är motsats till pris.
Medicinväxt intagen som the.
Hur som nyfödd man är.
Ett fö svar för vår här.
Och en farkost, på insjön i bruk.
Så ett träd som blir stort.
Och ett litet. Jaz sport
Af dess bär brygges dryck, som är god.
Hvad den spände med kraft
Som ett kämpatag ha't.
Och hvad aldrig du bör för ditt ord.

BEATA.

VERSGÅTA.

Sammansätt följande ord till en sjuradig vers: bokens — ej — som — vela, kunskaps — schakt — hennes tankar — vänlig — en — med — makt — mycket — ur — ro — och — kan — fram — strida — sig — kvinna — kan — mäktar — hon — tämja — att — de — leta — han — tygla — till — för — lägga — främja — mannen — hon — hand — ling.

NAMN-ARITMOGRYF.

	1	2	3
	a	a	a
1	a	a	b
	g	g	h
2	h	l	m
	o	o	r
3	r	r	s
	u	v	v

Bokstäfverna ordnas så, att de bilda ett fruntimmersnamn och tvänne mansnamn — lika i de hvarandra motsvarande lod- och vågräta raderna.

TULLIA.

IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI LITOGRAFISKA ANSTALT

rekommenderar sin

CHROMOPLANSCHER ○
AKVARELLTRYCK ○ ○ ○
SKYLTAR, PORTRÄTT ○ ○
KARTOR och VETENSKAP-
LIGA ARBETEN ○ ○ ○ ○
BREFKORT I FÄRGTRYCK
samt alla slags VÄRDEPAP-
PER och AFFÄRSTRYCK ○

FÖRSTKLASSIGT

APOKOP.

Från hufvudordet 1-5 borttages, bakifrån räknadt, en bokstaf i sänder, så att för hvarje gång ett nytt ord därigenom uppstår. Orderna äro:

Vårt 1-5 en krigare bäld,
Så ståtlig och fin, må ni tro,
Af vårt 1-4 så godt är tald,
Och snart de sätta nog bo.
Han redan byrt, i ett 1-3,
En våning på ett rum och kök,
Men när så hans fästmö fick vånningen se,
Och fann den helt svårtad af rök,
Hon ropade häpen vårt 1-2,
Ty ledsen hon blef — det kan man förstå

SIBYLLA.

SAMMANSÄTTNINGSGÅTA.

Följande bokstäfver och stafvelser, riktigt sammansatta, bilda 16 ord, hvilka begynnelsbokstäfver bilda namnet på en algolog och slutbokstäfverna namnet på en botaniker.

da, nef, ad, el, ur, la, pe, ne, en, en, ur, ne, ri, op, bur, ar, glo, gi, hö, gag, lar, ro, g, k, ga, ve, an, o, ga, si, ne, o, sas, u, or, kan, gor, bo, um, ad, jop, ges, ri, el, kal, fos, ba, u.

De 16 orden äro: 1) stad i Palestina; 2) stad i sultanatet Turkiet; 3) sjö i Finland; 4) en af Europas största insjöar; 5) stad i Frankrike; 6) stad i Nederländerna; 7) 6 i

Medelhafvet; 8) stad i Ryssland; 9) stad i Frankrike; 10) Stad i Tyskland; 11) flod i Amerika; 12) socken i Svealand; 13) flod i Frankrike; 14) berg bland Alpema; 15) landskap i Sverige; 16) stad i Norge.

CALLE G.

FYRKANT.

	1	2	3	4	5
1	a	a	a	a	e
2	e	e	e	i	i
3	k	l	l	l	n
4	n	o	o	p	p
5	r	r	t	t	v

Bokstäfverna ordnas, så att de hvarandra motsvarande lod- och vågräta raderna gifva samma ord. Dessa äro: 1) land i Europa, 2) aftonunderhållning, 3) präst i gamla testamentet, 4) kvinnonamn, 5) land i Afrika.

ANNIKA.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 46.

LOGOGRYFEN: Örringar: ring, grön, rön, nig, rör, ni, in, örn, rang, Inga, grin.
CHARADEN: Bok-staf.
MOSAIKEN: Emanuel—Malkolm: epi-gram, masurka, alkohol, Norfolk, ugglebo, döstäl, långsam.
KONSONANTFÖRÄNDRINGSGÅTAN: skarf, sparf, slarf, svarf.
NAMNGÅTAN: Stockholm.
ARITMOMET: Portvakten: vatten, vrak, krona, kapten, takt, koopen, kanot, park, Eva, akter, kvart, torp, vaken, natt.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Xantippa. Den allt för tydliga öfverdriften och den allt för stora bredden i eder

Radhes Hushållsanjovis Fyrtornets Kaviar

(finaste svenska kryddning af utsökt råvara)
OBS! Hvarje burk bär varumärket »Fyrtornet».

framställning försvaga dess verkan. I en åtskilligt förkortad och modererad form skulle den måhända bli antaglig.
H. Tilltalar oss mindre. Får återhämtas. A. D. A. Den förträffliga skildringen användes med nöje.
Moderlös. Göm hellre den kära bilden i ert hjärta än i Iduns papperskorg.
I. S. Med all respekt för den åskådning, som dikterat eder uppsats, äro vi dock allt för vidt ifrånt att dela den för att anse oss böra öppna våra spalter.
»En särdeles intresserad» torde för redaktionen närmare utveckla innebörden af sitt förslag, innan vi kunna besluta, huruvida vi vilja bli förmedlare eller icke.
G. R. »Fåraredens visa» skulle helst kräva positivtackemang för att göra sig gällande. Men som vi tyvärr ej kunna ästadkomma något sådant, nådgas vi afstå.
Helfrid är mycket ölskvård, som tänkt på Idun med sin »dröm», men tyvärr orömmar man sig icke så där på en enda natt till föfattaranna!
Nollime tangere. — Richi. — Stina X. — Ada. — G. — Thule. — Stina L. Poesi, poesi — jämt en korg full!
Alexandra. Ämnet har flere gånger förut varit »på tapeten» i Idun, men kan ju möjligen vid tillfälle åter tas upp.
M. S. Lämpar sig icke.
Dial. Skall fa tala!
R. E. Äfven vi hålla nog »stift» på vatt-net — dock icke i poesi! Beklagligen kunna vi således ej använda er »vattensvisa».
Gammla prenumerant. Vi skola ha er önskan i godt minne, så fort lämpligt tillfälle erbjuder sig.
Sörmländska. Kan fortfarande erhållas från fru Laura Lindholm, Genua, Corso Montana 29—14.

Sundsvalls Enskilda Bank

22 Fredsgatan 22.

Sparkasseränta ----- 4 proc.

Uthyr Kassafack,
årshyra från 15 kr.

Cyprolin

är det förnämsta putsningsmedlet för koppar & mässing, gör ytan fullkomligt blank och ren utan att smutsa händer och trasor. Cyprolin är allmänt ömtyckt emedan det blankar fort och väl. Cyprolin kostar 25 öre pr burk och försäljes hos herrar minuthandlande. I parti hos Holst & Co Tekn. Fabrik, Dalagatan 42, Stockholm.

Husqvarna Köttqvarn

bör finnas i hvarje hem.

Försäljes af alla välsoorterade järnhandlare.

Gloggpanna,

komponerad af artisten Hj. Norrström, utförd i koppar och mässing. Enda praktiska — försedd med sprittampa och sockergaller. Ståtlig present. Hos de flesta järnhandlare.

Sändes äfven väl emballerad, ofranke-rad, mot efterkräf eller mot insändande af 25 kronor till fabrikanterna

HEDLUND & Co., Eskilstuna.

Ett hjärtligt tack

till de personer, som deltagit i tjänarinornas sak, som »Gamla Mor» skref om i Idun 41.

Ovanlig framgång.

På Fahlerantz & Cos förlag har nyss utkommit:

FJÄRDE väsentligt tillökade upplagan af BITAR af SNORRE.

Häft. 2.50; inb. 3.50.

Metallfabriksaktiebolaget

C. C. SPORRONG & Co

23 Regeringsgatan 23 STOCKHOLM

Utför: förgyllning, försilfring, förnickling samt renovering af antika och moderna metallarbeten.

På Fahlerantz & Cos förlag har nu i bokhandeln utkommit:

N. P. ÖDMANS — nya bok —

Aftonunderhållningar

och annat mera.

Prosa och vers.

Häft. 3.25, elegant inb. 4.75.

LEDIGA PLATSER

Till den 10 jan. 1903 sökes en barnkär lärarinna, ej för ung, bildad och musikalisk. Svar till »Herregård», Iduns exp.

En bildad, ej ung flicka, hälst något van vid sjukvård, erhåller genast plats som hjälp och sällskap hos äldre, ensam herrskap där frun är sjuklig. Jungfru finnes. Svar till Halmstads tjänstekont., Halmstad

Bildad, hälst musikkunnig flicka, med glad lynne och af god familj, får plats å större lantegendom i närheten af Helsingborg, för att vara som sällskap samt hjälpa till med husliga sysslor och handarbeten. Svar till »Landtegendom», p. r. Helsingborg.

Följd af oförutsedd händelse finnes plat-ledig för undervisningsvan, något musikkunnig lärarinna, enkel och anspråkslös. Lön 200 kr. Svar till »P. B.», Göttinge p. r.

För lärarinnor och bildade hushållsbiträden finnas genast goda platser att söka. Nya Inackorderingsbyrå, Brunkebergsgat. 3 B Sthlm. Etab 1887.

En ung flicka, fullt van i Tapiseriäffär och skicklig i ritning och schatté-sömnad erhåller genast plats. Svar till »5859 kompetent» under adress S. Gumælii Annonnsbyrå Stockholm.

På egendom intill Stockholm erhåller undervisningsvan lärarinna mycket god plats på nyåret. Norra Inack.-Byrån, Mästarsamuelsg. 62, Sthlm.

Småskollärarinna,

som genomgått elementarläroverk, får plats på landet den 15 januari 1903, att undervisa 2 barn på 8 och 9 år i samma kurs Fru E. Fähræus, Viks gård, Vadsbro.

Första nästkommande januari blifver plats ledig i Hjulsjö för en

Sjuksköterska.

Den sökande skall vara fullt hemmastad i allt hvad till en sådan befattning hörer hafva genomgått härför erforderliga kurser. Lön 500 kr. per år jämte fri bostad och vedbrand. Ansökningar och betyg insändas före 15 instundande december till Kommunalsnämndens ordförande, adress Hjulsjö.

PLATSSÖKANDE.

En bättre flicka, något kunnig i sjukvård, önskar nu genast plats som hjälp åt någon sjuk och biträda vid husliga göromål. Svar till »H. P.», Lasarettet, Söderhamn.

KV. GYMNAST söker plats i familj, vid skola eller inst. nu eller i jan. Svar till »Centralist», Iduns exp.

Att förestå hushåll

el. dyl. hos äldre dam el. herre, önskar bättre, medelålders, anspråkslös flicka plats. Här i öfver 19 år förestått h. shall (på landet) om c:a 14 personer. Innehar f. n. dylik plats, men är till följd af inträffad ändring ledig därifrån till nyåret. Utlofvats punktlighet och samvetsgrannhet. B-näget svar med löneerbjudande m. m. adress »Sofia», Yxehult.

En 22-årig, anspråkslös flicka, önskar plats i god familj, för att hjälpa till med förefallande hushållsgöromål antingen emot fritt vivre eller någon betalning. Svar till »A. W.», Råbäck p. r.

Franska.

Ung, anspråkslös flicka, med uppfostran i Frankrike men van vid alla svenska hushållsgöromål, önskar plats som sällskap och hjälp häst åt äldre ensam dam eller på landtdods i mellersta eller södra Sverige. Förmåsta relationer. Svar till »M. M.», p. r. Falun.

Sjuksköterskebiträde

söker plats, vackra betyg om stilla och plikttröget uppförande. Svar till Fru Klara Sabel, Åsby, Rosersberg.

EN UNG FLICKA önskar plats i god familj, för att deltaga i hushållsgöromål har genomgått hushållsskola. Önskar anses som familjemedlem. Häst mot fritt vivre Svar emotens tacksamt före 1 dec. till »22 år», p. r. Motala.

UNG, BILDAD FLICKA söker plats som husföreståndarinna eller hushållerska nu genast eller längre fram. Betyg och rek. finnas. Svar till »Hushållerska», Kalmar p. r.

Hushållsven, bildad flicka, kun. i matlag., bakning, söm, söker plats. Sparsam rask. Svar »Ej rädd för att ta' i» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Sthlm.

Bildad, praktisk, flitig och ordentlig flicka, väl kunnig i matl., bak, väfnad, sömnad, söker plats. Svar »Villig hjälpread», Iduns exp., f. v. b.

28 års flicka, frisk, glad samt praktisk och arbetsam, kunnig i sömnad både till barn och äldre, i matlagning, van vid torpuppök och med sinne för verklig hem-tretnad, söker plats i aktingsvärdt hus där barn finnas, häst som husföreståndarinna. Finna referenser. Svar till »Kvinn», Nord. Annonnsbyrå, Göteborg.

I ett hem,

där en moder för barnen saknas, önskas plats af lärarinna med utmärkt rekommendationer. Svar, märkt »Omsorg», Iduns exp., Sthlm

Plats

i familj att gå frun tillhanda önskas af ung flicka. Villig deltaga i hvarjehanda göromål. Svar märkt »K. A.», p. r. Norberg.

Rask, 25 års flicka önskar plats gen. el. i jan. i mindre bättre fam. som ensam-jungfru. Kun. i matlagning och strykning. Svar till »I. T.», p. r. Landskrona.

Bildad, musikalisk flicka, van vid husl. syssl., väfnad, sömnad, handarb. Ordentl. och arbets. önsk. plats. Svar »Frisk och gladlynt», Iduns exp.

En ung norsk dame vil gjerne komme i huset til en svensk familie forat være til hygge og nytte. Svar til »C. H.», Örebro p. r. f. v. b.

Bildad, 22-årig flicka, kunnig i hushållsgöromål och sömnad samt med någon kontorsvana önskar komma i familj som hjälp och sällskap eller som skribitträd. Svar till »Språkkunnig», Iduns exp.

Hos officersfamilj å egendom i Up-

land, kan från 1 febr. 1903 mottagas en 11 å 12 års flicka, att dela undervisning med egen dotter för framstående lärarinna. Närmare upplysningar lämnas beredvilligt af Fredrika Bremer-Förbundets byrå i Stockholm

Utmärkt inackordering

nu eller i jan. for två damer. Svar till »Humlegården 70». Iduns exp.

Tillfälle till inackordering finnes på landet i Östergötland, 4 timmars järnvägsresa från Stockholm. Svar »Herregård», Norrköping p. r.

PARIS. Pension dans fam. franc. Référencés suédoises. Mme Barré, 70 rue d'Assas, quartier Luxembourg.

Inackordering. En herre eller dam, mottaga hem på landet. Goda referenser gifvas och önskas. Svar till »184», Eskilstuna.

I god familj på landet i Södermanland, kunna unga flickor erhålla inackordering med eller utan önskan att deltaga i och lära husliga göromål. Adress Wreta gård, Ålberg.

Å större egend. i Södermanland, natur-skönt beläg. vid saltsjön, hos aktad familj, där ungdom finnes, kunna unga flickor som önska lära hush. erh. god inack. från d. 15 jan. Pris 60 kr. pr mån. Prima ref. Svar till »Godt hem», Jerna.

Carlsviks Hotell, Rättvik,

mottager helinackorderingar alla tider på året. Pris kr. 3,75 pr dygn.

Pellerin's Margarin
är bäst!

Köp Züricher Sidentyger

Försändes till fabrikspriser franko och tullfritt direkt till privatpersoner.
Rekvirera proffer.

Stort lager första nyheter i svarta, hvita och kulörta sidentyger till brud-, sällskaps- och promenad-toaletter.

Sidenhuset **E. SPINNER & C:ie,**
ZÜRICH (SCHWEIZ).
(förr J. Zürrer's sidentfabrik, grundl. 1825).

"Monténs Anodin"

Smärtstillande antisepticum; användes med fördel vid reumatiska åkomor, neuralgie, huvudvärk, migrän, tandvärk, snufva m. m.
Säljes å apotek i tuber å 1 krona.
LARS MONTÉN, Stockholm.

Sparkasseräkning
4 proc. ränta.
Nordiska Kreditbanken
1 Drottninggatan 1
Mynttorget 4 Drottninggatan 102
Hornsgatan 52.

Hotel Fenix
Restaurant & Café
Stockholms elegantaste och mest hemtrefliga festvåning samt enskilda salonger för mindre sällskap och sammanträden
rekommanderas.
Beställningar å
Bröllop, Baler och Middagar
emottagas. Allm. tel. 16780. Riks 6622.
Vördsammast.
Aug. Ahlfeldt.

Är Ni liten?
Begagna osynliga "Skoelatorn", som höjer 1 till 2 tum och utrotar liknarna. Behagliga i alla skodon. Tusentals sålda. 1 tum 1 kr., 2 tum 2 kr. pr par. Exp. endast från Linköpings Korkfabrik.

Vid Göteborgs Handelsskola,
västra Sveriges förnämsta handelsläroverk Erik Dahlbergsgatan 2, Göteborg, börjar vårterminen den 21 jan. 1903 — Säväl kvinnliga som manliga elever emottagas. Bästa tillfälle för genomgående af grundliga och fullständiga kurser i bokhålleri, handelsräkning, skönskrifning, stenografi, maskinskrifning och språk m. m. — Valfria ämnen. — Platser anskaffas i de flesta fall. Begär prospekt, som sändes kostnadsfritt.
Rikstelefon 3161.
Karl O. Lindeberg
skolans föreståndare.

Agra Mejeri-Margarin
är
finaste märket.

Drink alltid
Dicksons té
Obländadt
Ceylon.

Utdrag ur analys å S:t Eriks
Aseptol-Lanolin-Tvål
& **Bor-Lanolin-Tvål**
(öfverfettade toalettvålar).
— — — och anser jag därför, att de äro mycket goda toalettvålar, som böra verka välgörande på huden.
Stockholm den 1 nov. 1902.
Carl Setterberg,
Fil. Dr., Handelskemist.
S:t Eriks Tekniska Fabrik, Stockholm.

Capsuloids
den angenämaste form af hastigt blodbildande järnmedicin (omsorgsfullt preparerade af friskt oxblod) och i förhållande till resultatet också den allra billigaste formen.
Till **Capsuloid Company.** Den 2 maj 1902.
För omkring ett år sedan var jag mycket blek, kände mig alltid trött och led rätt mycket af huvudvärk, då jag var stadd i hastig tillväxt. Jag tog då in 5 askar Capsuloids och är nu rödblommig och befinner mig i alla afseenden utmärkt väl.
Astrid Olsen,
41, St. Kongensgade, Köpenhamn.
Capsuloids erhållas å alla apotek å kr. 2,50 pr ask. Enda fabrik **Capsuloid Company, 31 Snow Hill, London.**

Smaka aldrig kaffe
som är oblandadt, ty det kan vara ett gift, utan se alltid till att Ni får Edert kaffe blandadt med Stockholms Kaffe-Aktiebolags berömda Intubikaffe (märkt **Arla**), som af de mest framstående professorer och läkare intygas att göra kaffet godt, hälsosamt, välsmakande, ytterst drygt och billigt samt förhindra kaffeförgiftning.
Paketer å 25 och 10 öre i alla speci- och diverseaffärer. Obs. att firmans namn **Stockholms Kaffe-Aktiebolag**, samt ordet **Arla** i rödt är tryckt å alla paket, ty endast dessa äro verkligt äkta och garanterade att innehålla den bästa kaffetillsättning.

Clara Fabriks Stearinljus
SEGLARA

Billbergs Pianofabriks,
Kongl. Hofleverantör, Göteborg,
senast i Gelfe 1901 med **Guldmedalj** prisbelönta **FLYGLAR** och **PIANINOS** säljas till fabrikspris på fördelaktiga villkor under verklig garanti.
OBS. I Respektabla ombud antagas.
Tidaholms Fantasmöbler
rikhalt. urval i torn. stil. Full st. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter order. Mod. mönster. Begär prisuppgifter från **Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm** (Försäljningsmag. Beridarebang. 27, Sthlm.)

Allm. telefon: 8 13, 47 25, 47 36.
Olaus Olssons Kolimport-Aktiebolag
etableradt i Stockholm 1880.

1:a Anthracit.
Hushållskol. Cokes. Briketter.

STOMATOLTANDBORSTEN
är böjd efter käkbågen.
Borsta tänderna i deras längdriktning.
Stomatoltandborsten. vanlig tandborste.
Afstånden mellan de längre borsten äro afpassade efter tändernas bredd, hvarför **Stomatoltandborsten** också äger förmåga att intränga mellan och rengöra tändernas beröringsytter, hvilka som bekant lättast angripas af tandröta. Som skaflet är af celluloid tål detsamma ej hett vatten.

Grand Hôtel
rekommenderar till den ärade allmänheten sitt nya **Café, Bar, Buffet och Biljard.** Taffelmusik hvarje dag i matsalen från kl. 5—7,30 i **Indiska Caféet** från kl. 8—11.
Under höst- och vintersäsongen äro priserna på de rum, som icke ligga åt strömmen, reducerade.

HALDA SKRIFMASKINER
Yppersta beskaftenhet. — Svensk tillverkning. — Full garanti.
Prislista från ombuden eller från
HALDA FICKUR-FABRIK, Svängsta.
Grundlagd år 1887.

Lundby Skönfärgeri och Kem. Tvättanstalt, Göteborg,
behandlar allt till Herr-, Dam- och Barn-garderoben hörande, samt andra i ett hem förekommande persedlar, såsom dukar, täcken, filter, portiéer, möbel- och andra tyger m. m. Herkostymer lagas m. m. om så önskas. Eget skrädderi. Insändne direkt eller till ombud edra plagg, som tvättas kemiskt, färgas m. m. fort, väl och billigt. Tidsenlig, ny metod.
OBS. I Enda anstalt i Sverige, hvilken som specialité uteslutande arbetar med kemisk tvätt och konstfärgning.

Zeniths Margarin
kan med fullt förtroende förläras af en hvar. Det är rent, sunt och närande. Här för borge statskontroll, pasteurisering m. m. Dessutom garanteras det vara fullständigt fritt från kemiska inblandningar.

San-Toy-Thé.
Landets finaste thésort sändes mot postförskott i paketer om 5, 2, 1 och minst 1/2 kilo till nedanstående priser.
Hvarje sådant paket innehåller smärre förseglade paketer af detta fina thé, väg. omkr. 100 och 250 gr. stycket. Huru många af hvarje storlek bestämme köparen själf.
Olika kvaliteter — alla utsökta — till 4, 5, 6, 7 och 8 kr. pr kilo leveransfritt.
För hvarje kilo **San-Toy-Thé** till de 3 högre priserna hemskädes vid förnyad order gratis en thésked af finaste kvalitet äkta nysilfver, svenskt fabrikat **San-Toy-Thé** till 4 och 5 kr. medför ej denna fördel.
Innan order insändes, tillåt oss skicka gratis några frankrade proffer.
Asiatiska Thé-Magasinet, Malmö
7 Kaptensgatan 7.

Sydsvenska Kredit-Aktie-Bolaget,
Stockholm, 17 Fredsgatan 17
Afdelningskontor Götg. 31.
(Fonder kr. 6,765,000.)
Deposition 4 %
Kapitalräkning 4 %
Sparkasseräkning 4 %
Upp- & Afskrifning 2 %
Kassafack å 15, 20 och 25 kr.
Subskriptionslistor å hemsparbössor å bankens kontor.

Göteborgs Enskilda Bank
Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.

Inteckningsbolaget.
Hufvudkontor: **Malmtorvgatan 7.**
Afdelningskontor: **Stureplan 6.**
Högsta depositionsränta ... 4 proc.
Kapitalräkningsränta 4 >
Sparkasseränta 4 >
Upp- & Afskrifningsränta ... 2 >
Första klass Privathotell,
en och två trappor upp,
8 Birger Jarlsgratan (f. d. 10),
Stockholms förnämsta gata.
Rikstelef. 4401. Allm. Telef. 12539.
Edla Carsson.

Pallas Hotell
37 Klarabergsgatan 37
Rikstel. 4483. Allm. Tel. 6041.
Rekommenderar 30 väl möblerade rum, elektrisk belysning och nutidens alla bekvämligheter. Betjening möter vid alla tåg.
Knut Fagerström.

Crème de Cholepalmine,
utmärkt antiseptiskt hudmedel mot köld,
säljes i tuber å 30 och 75 öre
hos **Herrur Specieri-, Färg- och Parfymhandlande**
m. å. samt å Apoteken.

Husqvarna Hushållsvåg
(medregleringsskruf)
bör finnas i hvarje hem.
Försäljes af alla välsorterade järnhandlare.

Läs och märk!
Af alla ekmöbler fås de bästa från **Ekmebbelfabriken i Nyköping.**
Begär prisurant.

VERKLIGT TREFLIGA Jul- och Nyårsbrefkort köpas hos **John Fröberg, Finspong.** 25 olika kort 90 öre, 50 olika kort kr. 1.50, 100 olika kort kr. 2.75. Bifoga likviden i postanvisning.

GUMMAN LILLA!
KÖP DET !!